KAJA

Ilmub 6 korda nädalas.

Üksik nummer maksab 50 penni.

Tellimiſehind
ſaatmiſe kuludega (postiga):
1 kuu peale tellides 10 marka — penni.
2 „ „ „ 20 „ — „
3 „ „ „ 30 „ — „
Iſe ära wiies (postita):
1 kuu peale tellides 8 marka 50 penni.
2 „ „ „ 17 „ — „
3 „ „ „ 25 „ 50 „
Aadreſſimuutmine 1 mark.

Kuulutuste hinnad:
Kuulutusteküljel: ühel weerul ühe millimeetri kõrgune ruum 50 penni. Eſimeſel leheküljel 1 mk. 50 p. Tekſti keskel 2 mk. Kuulutuſi wõetakſe talituſes kella 9—6, abitalituſes pangamajas 9—5 wastu.

Toimetus: Wene uul. nr. 11, telefon 312.
Peatoimetaja kõnetunnid kella 4—6 p. l.
Talitus: Laial uul. nr. 5, telefon 704.
Ärijuhataja kõnetunnid kella 9—11 e. l.
Abitalituſed: Tallinnas, Eesti Pangamaja, wastu Uut turgu. Tartus, Suurturg 8, 3. korral. Wiljandis, Tartu uul., Moſeri m. Pärnus, Rüütli uul. 41.

Tarwitamata jäänud kirjatööd häwitatakſe ära, kui tagaſiſaatmiſeks postmarkiſid juure liſatud ei ole. Igale käſikirjale tuleb ſaatja nimi ja adreſs alla kirjutada, niiſamuti taſunõudmine, kui käſikiri mitte meie alaliſe kirjaſaatja poolt ei tule.

Adreſs kirjawahetuſeks:
Tallinn, postkast 28.

№ 27 Keſknädalal, 4. weebruaril 1920. II aastakäik

Ingliſe peaminiſter on ſeletanud, et Poola ſõjawäele enam toetuſt ei anta.

Enamlaſed on Poolamaale uue, palju wastutulelikuma rahuettepaneku teinud.

Läti wäerinnal enamlaste wastu walitſewat tegelikult waherahu.

Läti wälisminiſtri ütlemiſt mööda on wõimalik, et Lätimaa enamlastega rahuläbirääkimiſt algab.

Harbinis ſeiſukord ärew. Tööliſed ei ſalli Jaapani waheleſegamiſt Siberis ja ähwardawad üleüldiſe ſtreigiga.

Wladiwostokis ſõjawäe mäſs maha ſurutud. Kohalikkude enamlaste wäed linnaſt 20 penikoormat eemal. Seiſukord wäga tõſine, liitlaſt ei ſallita.

Koltſhak tahetakſe Moskwa ſaata ja ſeal kõrgema kohtu kätte anda.

Wene kooperatiwide eſitajad Pariſis nõukogude walitſuſelt luba ſaanud wäljamaalastega ärilepinguid teha.

Asutaw Kogu. **Kaks arupärimiſt wastu wõetud. Suur, keſk- ja wäiketööstuſe ſeadus wõeti lõpulikult wastu. Peaminiſtri ſeletus rahulepingu allakirjutamiſe puhul.**

Eesti rahuſaatkond jõudis eila Tallinna.

Wiljandi põllumeeste päew läks häſti korda. Oſa wõtſid üle 700 põllumehe.

Kaubandus-tööstuſe miniſter lahkub kuulu järele ametiſt. Tema aſemele astuwat endine ſiſeminiſter A. Oinas.

Wabariigi Walitſus taudide wastu wõitlemiſeks 1 miljon marka määranud.

Ülemjuhataja ſtaabi teadaanne.

3. weebruaril 1920.

Wäerindadel muutuſeta.

Läti Ülemjuhataja ſtaabi teadaanne

2. weebruari õhtul.

Salſa wäerind muutuſeta.

Enamlaste wäerind: Schalowno järwe juures kestawad wõitluſed ſuurte jõududega pealetungiwa waenlaſega edaſi.

Mujal luurajate tegewus.

Asutaw Kogu.

Koosolek 3. weebruaril algab kell ½6 p. l. Juhatab A. Rei.

Juhataja annab teada, et Asutawa Kogu liikme kohustuſed on maha pannud Köſtner (ſ.-d.). Sotſ.-dem. rühma nimekirjas ſeiſwale järgmiſele kandidadile on kutſe ſaadetud.

Täiendawad walimiſed.

Seaduſeandliſesſe delegatſiooni walitakſe ärasõitnud M. Reiſiku aſemele **Talts**. Omawalitſuſe komiſjoni walitakſe lahkunud **Schipai** (rahwaer.) aſemele ſelleſama rühma kandidat **Kübarſepp**. Maaſeaduſe komiſjoni walitakſe M. **Bocki** aſemel **Stackelberg**. Asutawaſt Koguſt lahkunud Dr. Meyeri aſemele walitakſe rahaasjanduſe komiſjoni Stackelberg. Seaduſeandlikku komiſjoni walitakſe **Ainſoni** (rahwaer.) aſemele **Kübarſepp** ja maaſeaduſe komiſjoni **Kõo** (rahwaer.) aſemele **Sitska** (rahwaer.). Töökaitſe komiſjoni walitakſe **Ainſoni** aſemele **Talts**.

Juhataja annab teada, et Asutawale Kogule on ſiſſeantud kaks

arupärimiſt.

I. 18. detſembril 1919 a. wastuwõetud ſeaduſe järele pidi walitſus omapoolt määratud krediidid Asutawale Kogule mitte hiljem kui 31. jaan. 1920 a. läbiwaatamiſeks ette panema. Kuid ſeda ei ole mitte tehtud.

Sellepäraſt paneb rahaasjanduſekomiſjon Asutawale Kogule ette wastu wõtta järgmiſt arupärimiſt wabariigi walitſuſele:

1) Miks ei ole Wabariigi walitſus 1920 a. eelarwet ſeni weel Asutawale Kogule ſiſſeannud ja

2) millal kawatſeb ta ſeda teha?

Arupärimine wõetakſe wastu.

II. Asutawa Kogu liikmete Weiler'i, Aſt'i, Schwalbach'i ja Semperi poolt on Asutawale Kogule järgmine arupärimine ſiſſe antud:

Juba mõnda aega on trükiasjade kontroll wäljamaa ajalehtedeſt tükka wälja lõiganud ja omad lehed ilmuwad ka walgete kohtadega. Sellepäraſt päritakſe walitſuſelt aru:

Kas on Wabariigi walitſuſel teada,

1) et wäljamaalt tulewad ajalehed ülearuſe tſenſeerimiſe alla käiwad, mis kodumaa ajakirjanduſel wõitluſt Eesti riikluſe eeſt tuntawalt raskendab,

2) et Wabariigi walitſuſe ametikohad ükstelſe tähtſamateſt korraldusteſt õigel ajal informeeritud ei ſaa, mille tõttu ajakirjanduſel wõimalus wõetud rahwale õigel ajal õiget informatſiooni anda, mis aitaks riigile waenuliſte olluste ſepitſuste wastu wõidelda?

Kui Wabariigi walitſuſel need asjaolud teada ka, kas on ta ſiis nende kõrwaldamiſeks tarwiliſt ſamme astunud ja kui mitte, millal mõtleb ta ſeda ſiis teha?

Weiler (tööer.) toonitab pikemas kõnes arupärimiſe tähtſuſt ja palub ſeda wastu wõtta.

Arupärimine wõetakſe wastu.

Rahwawäelaste ja nende perekondade penſioni

ſeadus wõetakſe teiſel lugemiſel wastu.

Suur-, keſk- ja wäiketööstuſe ſeadus

wõetakſe kolmandal lugemiſel ühes wäheste muudatustega wastu ja otſustatakſe talle edaſilükkamatuſe iſeloom anda.

Kell ¾7 kuulutatakſe ¼-tunniline waheaeg.

Koosolek algab uueſti kell 7 õhtu.

Koosoleku ſaali ilmub Eesti rahuſaatkonna juhataja **Poska**. (Üleüldiſed kiiduawaldused).

Walitſus ilmub oma täies koosſeiſus ſaali. Miniſtrite lauda ilmuwad ka kõrgemad ſõjawäeliſed wõimud.

Asutawa Kogu eſimees A. **Rei** terwitab lühikeſe kõnega rahuſaatkonda ja tema juhatajat hr. **Poska**'t, meeletuletades tehtud töö ſuurt tähtſuſt. Üleüldiſed kiiduawaldused. **Poska** tänab kummardades rahwaſaadikute poole.

Wahe peal jagatakſe rahwaſaadikutele trükis ilmunud rahulepingu tekſt kätte.

Walitſuſe teadaanne.

Peaminiſter J. **Tõnisſon**. Praegu andis rahuſaatkond rahulepingu walitſuſele ära. Rahu on Nõukogude Wenemaaga tehtud ja nüüd on tarwis rahwale ſelleſt rutem kui muidu teatada. Rahwas ja ſõjawägi on ennaſt kangelaſemeelſelt ülewal pidanud. Weel rahuläbirääkimiſte ajal kaitſeſid meie wahwad ſõjamehed ſuure walmistuſega meie wäikſe riigi piiriſid ja tõrjuſid tagaſi kõige ägedamad pealetungimiſed.

Nüüd on tarwis ſelguſele jõuda, misſugune wahekord tulewikus Wenemaa ja Eesti wahel ſaab olema. Meie oleme wahemeheks Ida ja Lääne wahel. Sellega on meil ſuur ülesanne täita, ühendada Ida Läänega. Peab tunnistama, et meie rahuſaatkond on rahulepingus trehwawalt ſeda mõtet tabanud.

Nüüd on ſõjariistade töö tehtud ja meie wõime rahulikule üleſehitawale tööle asuda. Nüüd tuleb rahuliſel teel meie noort riiki idaſt pealetungiwa enamluſe wastu kaitsta. Kõneleja loodab, et mitte ükſi meil ſiin, waid ka wäljaspool meie riiki tehtud lepingut hinnata oskatakſe ja meie ſellega ainult wõidame.

Lõpuks teatab kõneleja, et ka tema olla pidanud eſinema aruandega riigi ſiſepoliitika üle, kuid koosolekul puududa ſelleks kohane meeleolu.

Meil ei olla ſeiſukord mitte nii raske kui kardetakſe; kõneleja awaldab häid lootuſt tulewiku peale. Meie rahakurſi langemine olla ſeisma jäänud ja olla lootuſt tema tõuſu peale. Töö-himu tõusta ja ſellega ka walmistuswõime, mis meie rikkuſeks on. Tulewikus wõime palju rohkem linu wälja wedada kui ſeni. Õlikiwitööstus olla wäga tähtis ala ja ta tootawat ſuuri ſiſſetulekuid tulewikus.

Raske on muidugi toitlusaſi ja kütte küſimus. Seni oli kõik tähelepanu pöördud riigikaitſe peale ja teiſed küſimuſed olid nagu kõrwale jäänud. Tulewikus lubatakſe karmimaid abinõuſid tarwituſele wõtta. On wälja töötatud trahwid neile, kes ſunniwiljaandmiſe ja ſunnipuuweo käskuſid ei täida.

Õlitööstuſe alal on rohkem inimeſi tööle pandud, nii et nüüd päewas endiſe 4 waguni aſemel 20 wagunit õlikiwi wõimalik on turule ſaata,

Seiſukord paneb kõigile ſuuri kohustuſi peale ja meie ei tohi millegi eeſt tagaſi põrgata. Kardetakſe, et Eesti riik panna ſuuri kohustuſi peale. Mõtelgu inimeſed, mis oleks ſiis olnud, kui Eesti riiki ei oleks olnud. Kas teiſed meid wähemaid koormaid oleks kanda laſknud? Lõpuks terwitab kõneleja rahwawäge ja rahuſaatkonda. (Kiiduawaldused).

Aſt (ſ. d.) paneb ette päewakorras edaſi minna. Ettepanek wõetakſe wastu.

Sekretär kannab Asutawa Kogu koosolekult põhjuſeta puudunud rahwaſaadikute nimed ette.

Koosolek lõppes kell 9 õhtu.

Järgmine koosolek reedel kell 5 p. l.

Seaduſeandliſe delegatſiooni koosolek

oli eila kell 4 p. l. Wõeti wastu rida krediidi määramiſt ja määruſe eelnõu tööliſte kinnituſe ſeaduſe muutmiſe üle kolmandal lugemiſel.

Wabariigi walitſuſe otſuſed.

Koosolekul 1. weebruaril tegi Wabariigi Walitſus otſuſeks:

1. Põhjusmõtteliſelt tarwilikuks tunnistada taudide wastu wõitlemiſe korraldamiſeks 1 miljon marka krediiti määrata, ſiſeminiſtrile ülesandeks tehes tarwilikku eelnõu krediidi ſaamiſeks Asutawale Kogule ettepanemiſe tarwis walmistada.

2. Taudide wastu wõitlemiſe määruste kawa wäljatöötamiſeks erikomiſjon asutada järgmiſes koosſeiſus: Siſe-, teede- ja ſõjaminiſter.

Algatus ſiſeminiſtril.

Rohke oſawõtmine Wiljandi põllumeestepäewaſt.

Lõuna-Eesti põllumeestepäew Wiljandis 1. weebruaril leidis põllumeeste poolt ülielawat oſawõtmiſt: endine Wiljandi Põllumeeste Seltſi ruumikas ſaal oli kuulajaid tungil täis, nende arw tõuſis 700 peale. Kõik päewakorra punktid arutati läbi, kuna P. Kalliti kõne maakarjaſt kõneleja haiguſe päraſt ära jäi. Läbirääkimisteſt wõtſid põllumehed elawalt oſa, otſuſed tehti üksmeelſed. Põllumeeste päewa üleüldine meeleolu oli rõhutud maa raske majanduslise ſeiſukorra ja walitſuſe kuulmata karmide ſunniabinõude päraſt toitluswalitſuſe ja küttepuuduſe kõrwaldamiſe asjus põllumeeste wastu. See põllumeeste-päewa meeleolu tuli ka tema otſustes ilmſiks: kinnitati endiste põllumeestepäewade otſuſed, et põllumehed rahwawäe warustamiſe kohuſt nuriſemata tahawad kanda, awaldati wiljawõtmiſel tarwitatawate adminiſtratiwſete karmuste wastu proteſti, peeti hobuſekaswatuſe korraldamine lootuſetaks ilma eraomanduſe kindlustuſeta, otſustati põllumeeste eſituſe **põllutöökoja** põhimõtete juurde kindlaks jääda ka ſiis, kui ſee walitſuſele ei meeldi. Põllumehed näewad, et nemad oma jõudude pingutamiſega enam ſeiſukorra raskusteſt üle ei ſaa, waid pääſeteed peab mujalt otſitama ja leitama. Lähem kirjeldus ilmub järgmistes **numbrites**.

Päewauudiſed.

Eesti rahuſaatkonna Tallinna jõudmine.

Eesti wärwide ja roheliste puudega ehitud raudteejaam on rahwaſt puupüsti täis. Sõjawäelaſed on rahwa ſeas nähtawas enamuſes. Iſegi wakſali ümbruſes on uudishimuliſi rohkeſti. Kannatlikult oodatakſe tähtſate isikute weel tähtſama töö lõpetamiſe järele pealinna jõudmiſt. Rong aga laſeb tubliſti oodata. Hommikulehed teataſid, et oodatud rong jõuab kella 10 hom. Tallinna, kuid asjata ettekuulutus, mis alati täide ei pruugi minna. Jaamaſt järele pärides lükati rongi päraleſjõudmiſe aega ikka tundide kaupa edaſi; wiimaks teatati, et rong kindlasti kell 4 p. l. jaama jõuab.

Juba aegſaſti ſeati platwormile õpekomando meesteſt auwahid üles ja määrati muuſikakoorile oma koht.

Kohale ilmuſid ka wabariigi walitſus peaminiſtriga eesotſas ja ſõjawäe eſitajad.

Wiimaks lõpeb ootamine. Kell on ¼5 p. l. Rong ſõidab jaama ette, kuid wiimaſel ſilmapilgul on nähtawasti tal nii ſuur hoog ſees, et parajal kohal peatada ei ſunda, waid platwormi ſadamapoolſesſe otſa tormab.

Publikumi ſeaſt kuuldub hääli: „Nüüd ſõidab ſadamasſe."

Ilmub rahuſaatkond. Muuſika mängib. Saatkonnale astub wastu peaminiſter J. Tõnisſon ja terwitab rahumehi walitſuſe ja rahwa nimel, rõhutades, et ſõjamehed on teinud eſimeſe ja ſuurema töö, kuna nüüd rahuſaatkond ſellele tööle kindla lõpliku kuju on andnud. Muuſika mängib rahwahümnuſt. Järgnewad terwituſed ja käepigistuſed.

Peaminiſtrile wastas ſaatkonna juhataja **Poska**, lahke wastuwõtmiſe eeſt tänades.

Wastuwõtmine oli waikne ja rahulik. Publikum oli imestamiſewäärt tagaſihoidlik. Hurrahääled puuduſid täieſti. Rahulikult walgus rahwas linna tagaſi.

Eesti ja Nõukogude Wenemaa waheliſe rahulepingu tekſti

ei ole meie ſeni weel ſaanud.

Meie ſellekohaſe järelpärimiſe peale Eesti telegrahwi agenturilt eila õhtul teatati meile, et rahulepingut enne ei awaldata, kui walitſus ſellekohaſe otſuſe on teinud.

Kaubandus- ja tööstusminiſter Nikolai Köſtner

on Asutawale Kogule ära annud teadaande, et ta miniſtri kui ka Asutawa Kogu liikme kohuſed maha paneb. „Sotſ."

Selle teate kohta tähendame omalt poolt „Sotſialdem." eneſe kord tarwitatud ſõnadega: Oleks ammu juba aeg olnud!

Uueks kaubandus-tööstuſe miniſtriks ſaawat kuulu järele A. Oinas, kes omalajal ſiſeminiſtri ametiſt Kingiſepa jandi päraſt lahkus.

Korraldus Wene ſõjawäelaste kohta.

Siſeminiſtri poolt on korraldus tehtud, et kõik Wene ſõjawäelaſed, kes ilma lubata Wirumaali ſiſſe ſõidawad, arreteerida tulewad. ETA.

Sõjameeste käeſt nõutakſe teateid.

Kõikidelt ohwitſeridelt on järelpäritud, kes neid peale ſõja ſoowiwad edaſi teenida. Paljud ohwitſerid on ſelle peale eitawalt wastanud. Iſeäranis rohkeſti on ſoomusrongide ohwitſerideſt ſelleſt lahti ütelnud, kuna jalawäe oſadeſt edaſijääjate arw ſuurem on. Edaſijäämiſe wastu peale ſõja lõpetamiſt on ka üks meie wahwamateſt diwiſt ülemateſt.

Nõndaſamuti nõutakſe wäeoſadelt teateid, kui wana keegi ſõdur on, et peale ſõja oleks wõimalik **rutuliſel teel wanemaid** aastaid koju ſaata. —g—

Weel mõrtſukatööſt.

Täienduſeks eilaſes lehes ilmunud teatele Põhja-Lääne armee ohwitſeri elu kallale tungimiſeſt Harjuwärawa treppide kohal 31. jaan. wõime „Swob. Ross." järele juure liſada, et ſee ohwitſer olla ratſa-küttide polgu alampolkownik O. A. Banner Vogt, kes kurjategijatele, kui need temale kallale kippuſid, oli öelnud, et ta Taani alam on. Rewolwriga, mis tema taskuſt wälja kistud, laſknud üks kurjategija temale otſe pähe. Haawatu ſeiſukord olla lootuſeta.

Saladuslik wõõras.

„Swob. Ross." kirjutab, et rahukonwerentſile ſõitnud Poola ajakirjanduſe eſitaja Iſhewski toas „Liiwimaa" wõõrastemajas Tartus on 30. jaan. korteriomaniku äraolekul ſaladuslik läbiotſimine ette wõetud. Keegi on ukſeſt, mis kõrwalnumbriſſe wiib, ſiſſe tulnud ning asjad ja paberid läbi ſorinud. Ühe pitſatiga kinnipandud pakk, kus 1500 rbl. tſaariraha olnud, on ta lahti wõtnud, raha aga puutumata jätnud. Kaaſa on wõetud kirjutuslaualt kaks bloknote lehte märkustega. Iſhewski on ametiwõimude ees proteſti tõſtnud korteri puutumatuſe rikkumiſe wastu.

Peaminiſtri õnneſoowi telegrammid Wõru ja Walga wabastamiſe puhul.

Garniſoni ülemale kapten Luigale, ärakiri maakonnawalitſuſe eſimehele Udraſele, linnapeale Suitſile, Wõru.

Wõru wabastamiſe päewa pühitſemiſele ilmumine nädaliſte kohuste päraſt wõimata. Mõttes wiibin aga piduliſte keskel, kellega üheskoos terwe Eesti tänulikus meeles mälestab Eesti rahwawäe ennaſtſalgawa wahwuſe ja kangelaſemeelſe teguſid koduſe pinna wabastamiſel Wene enamlaste weriſe wägiwalla walitſuſe käeſt. Kihutagu nende ajalooliſkude päewade wägitegude mälestamine kõiki rühmi ja ringkondi tulewikus ustawa töö ja eneſeohwerduſe läbi kindlustama ja kaitſma wabaduswõitluſes omandatud Eesti riikliſt iſeſeiswuſt. Wabariigi walitſuſe nimel Wõru linnale ja maale wabastamiſe päewaks ſüdameſt õnne ſoowides

Peaminiſter **Tõnisſon**.

Walga wabastamiſe pidukomiteele Walk.

Hädalikud ülesanded takistawad Walga wabastamiſe päewa pühitſemiſele ilmumiſt. Eesti wabaduswõitluſes iluſamate ſilmapilkude hulka jääb püſima Walga wabastamiſe päew. Eesti rahwawäe koondawa jõu nooruslik hulljulgus Soome wendade ſurmapõlgliikuſega ſaatſid korda ſuurteguſid, mis kustumata edaſi elawad tulewiku põlwede tänulikus hinges. Kuperjanowi taoliste kangelaste eneſeohwerdus pühitſeb need ajaloolikka päiwi, mille wäärtus tõuſeb kaotuste raskuſega. Jäägu püſima wabaduſewõitluſe ſuurte päewade hingeolu Walgas ja terwes Eestis, et meil oskaks õieti hinnata ſuurt pärandust, mis iſeſeiswuſewõitlus meile jätnud. Wabariigi walitſuſe nimel Walga linna ja maa wabastamiſe päewa puhul ſüdamlikult terwitades

Peaminiſter **Tõnisſon**. ETA.

Homme ilmub leht 6-küljeliſena.

Teater ja muuſika.

„Estonia" teater.

Täna operett „Armas Augustin". Helena oſas pr. Wirihaus.

Neljapäewal, 5. weebr. Schmidtbonni naljamängude tſükkus „Mängiw Eros" teiſt korda.

Teatribüroo.

Raudtee teated.

Kitſaroopaliſel rongiſid wähendatud.

Pärnu—Tallinna kitſaroopaliſel raudteel wähendati ſõidurongiſid. Ära jäetud on rong, mis Tallinnaſt k. 7½ homm. wälja ſõitis ja rong, mis Tallinna k. 8½ õhtul pärale jõudis.

Wene rahuſaatkonna piduſöök Tartus.

Esmaspäewal kell 7 andis Wene rahuſaatkond piduliku lõunaſöögi „Automat" restoranis, milleſt peale Eesti rahuſaatkonna ühes kantſelei ametnikkudega oſa wõtſid: wälisminiſter, ETA eſitaja, Tartu ülikooli kuraator, riigikohtu eſimees Ingliſe, Ameerika ja Jaapani ajakirjanikud. Lühikeſe lauakõne lõpetas Wene delegatſiooni eſimees Joffe ſõnadega: Elagu waba Eesti rahwas. Eesti ſaatkonna eſimees Poska wastas ſama lühidalt, toonitades Eesti rahwa ſoowi uue demokratliſe Wenemaaga ſõbralikku wahekorda luua. Eesti ſaatkonna liikmed, peale prof. Piip'i, kes Tartu jäi, lahkuſid piduſöögilt kell 11 õhtul, et wakſali ſõita. ETA.

Uuemad teated.

Poola ſõjawäele ei anta enam toetuſt. Enamlaſed kolmandat korda Poolamaale rahu pakkunud.

London'is, 2. weebr. Morning Postile teatatakſe Warſſawiſt: Lloyd George ſeletas, et Poola ſõjawäele enam toetuſt ei anta ja ſoowitas tungiwalt Wenemaaga rahu teha. Samal ajal ſaid poolakad enamlastelt uue rahupakkumiſe, palju wastutulelikuma kui eelmiſed kaks. „Matin" kuulmiſt mööda peatuwad enamlaſed praeguſt wäerinda Poolamaale piiril. Teiſed küſimuſed korraldataks läbirääkimistel nagu Eestimaaga. ETA.

Wenemaad läheb Europa majandusliſeks üleſehitamiſeks tarwis.

Londonis, 2. weebr. Koalitſioni leht „Observer" rõhutab, et ilma Wenemaata ja Saksamaata Europa majandusline üleſehitamine wõimata on. ETA.

Judenitſhi wäe Kolgata.

Londonis, 1. weebr. Raoul Monmarſon kirjutab Tallinnaſt „Echo de Paris'ile" Judenitſchi wäe Kolgataſt ning Judenitſchi enda murdmata meeleſt. ETA.

Wene kooperatiwid ja nõukogude walitſus.

Londonis, 2 weebr. Wene kooperatiwide eſitajad Pariiſis ſaid nõukogude walitſuſelt luba wäljamaalastega ärilepinguid teha.

Kerenski proteſteerib „Nationis" Wenemaa tükeldamiſe wastu ja näitab enamlaste „Ekonomitſheskaja Shisni" põhjal, kuidas enamlaſed iſe kapitalismuſt uueſti walema peawad. Ta nõuab blokadi lõpetamiſt. ETA.

Poola ſaadiku õiendus.

Londonis, 3. weebr. Reuter. Poola ſaadik Londonis lükkab ümber „Morning Posti" Warſſawiſt ſaadud teate. ETA.

Wenelaste nõupidamine Pariiſis uue ſeiſukorra üle.

Londonis, 3. weebr. Reuter. „Morning Posti" kuulmiſt mööda algas eila Pariiſis Wene enamlaste wastaste parteide tähtſamate eſitajate nõupidamine. Konwerents on kokku kutſutud, et uue ſeiſukorra üle nõu pidada, mis wiimaſe Lloyd George'i wäljaastumiſe läbi loodud on, ja tarwilikka abinõuſid tarwituſele wõtta. ETA.

Wabaduſeſõda.

Nowember 1918 — jaanuar 1920.

Nüüd, kus meie enam kui aastaſe wihaſe heitluſe järele ſõjaliſelt ſihile — rahuni — oleme jõudnud, tahame neid ajajärkuſid, mikleſt meie wabaduſeſõda läbi ſammuma pidi, lühidalt, nagu ſeda ajalehe kitſas ruum lubab, meeldetuletada.

Kui Sakſa keiſririik ilmaſõjas ſügiſel 1918 liitriikidele allaandmiſe oli ſunnitud, ning kui warsti peale ſelle tema ſõjawäed lagunema hakkaſid, tundis wäike Eesti paraja aja olewat tulnud end iſe korraldama hakata. Sama aasta nowembris pidid maal aſuwad okkupatſioniwäed liitlaste poolt ettepandud waherahu järele endisteſt Wene piiriäärjeteſt kohtadeſt lahkuma, ſellega ka Eestiſt. Aga ſealpool Eesti rado, kuſt nüüd ainukeſed piiriwahid lahkuſid, ootaſid iſukalt ſaaki enamliſed wõimud ning ſuur oſa maaſt ühes rahwaga pidi peagi nende rüppe langema.

Algas okkupatſioniwägede maalt lahkumine, kes eneſtega peale „rekwireeritud" waranduste ka kõik ſõjariistad ja laskemoona kaaſa wiiſid (ſeda nõudis nende poliitika!), ehk mida wõimata wiia oli, ſelle uputaſid nad wette ehk häwitaſid muul teel. Lahkuwate wägede kannul tungiſid enamluſe ristiſõdijad maale ſiſſe ning Eesti pidi neile paljaste kätega wastu astuma. Ometi läks ſiin-ſeal korda werehinna eeſt mõnda püssi ja kuuli ſakslaſelt osta, ühelt kui teiſelt ſalaorganiſatſionilt ning eraiſikutelt ſaadi neid weel juurde, millega käputäis kaitſeliitlaſi ja koolipoisſe peaasjalikult 2 ſihis — ühed Narwa poolt Tallinna peale, teiſed Pihkwaſt Tartu ſihis ſiſſetungiwatele waenlastele wastu astuſid. Kuid need hõredad kaitſejate read, mis kohati aſuſid, olid wõimetud waenlaſe tihedale parwede wastu ſeisma, ning ſamm-ſammult taganedes langes üks kihelkond ja linn teiſe järele waenlaſe kätte.

Ometi ſuutis ſee käputäis tuliſeid iſamaa-armastajaid wabatahtlikka ſõjamehi enam kui kuu aega waenlaſe kiiret edaſitungimiſt takistada, wägede juhatuſele wõimaldades ſeljataga teiſi wäeoſaſid korraldada, organiſeerida. Kurb oli uue 1919. aasta algus, kus ſuurem oſa Lõuna-Eestiſt ja idapoolne Põhja-Eesti oſa ühes linnadega enamlaste käes oli. Ainult 30 wersta kauguſel pealinnaſt aſus waenlane, ähwardades oma kareda käega ſedagi rööwida.

Aga ſiis tuli pööre: mitu ſõjalaewa, millega enamlaſed merelt Tallinna peale tungiſid, langes meie ſõprade ja toetajate, Suur-Britti laewastiku kätte, wennasrahwa poolt ſaadetud abiwäed jõudſid pärale ning meie wäejuhatuſel läks korda ſõjamaterjali, iſegi ſuurtükiſid ja nende laskemoona muretſeda.

Jaanuari kolmandal-neljandal päewal algas meie wastupealetungimine, kus ka meil juba mõni enam-wähem korraldatud ja warustatud polk ja pataljon oli. Suurem oſa wägeſid opereeriſid Narwa ſihis, kuna lõuna wäerind esialgu teiſele plaanile jäi.

Wiiks liig pikale ükſikasjaliſelt üleslugema hakata neid lahinguid ſõjakäigus, mille tagajärjeks oli kodumaa wabanemine wõõra ikke ja hirmuwalitſuſe alt. Ja kes jõuakski üles lugeda neid wägitegusid, millega hakkama ſaid meie ſeitsme-kaheksa meheliſed partiſanide ſalgad, laiali ajades ja põgenema lüües terweid enamlaste rooduſid. Otſe muinasjutte kõneldi waenlaste leeris meie ſõjameeste ſurmapõlgtuſeſt, tubliduſeſt ja tahtmiſeſt ennem ſurra, kui alla anda. — Järjekindlalt wõituſid enamlaste üle ſaades, ſai wiimastele ikka ſelgemaks, et ſiin tegemiſt rahwaga on, kes wäſimata püüab wabaduſele ning keda alla heita wõimata. Ühtlaſt muutuſid waenlaſele meie raugemata pealetungimiſed wäljakannatamataks ning nende esialgne enam-wähem korraldatud taganemine muutus peagi paaniliſeks põgenemiſeks. See aga riiſus nende ſõjameestelt meeleolu, tahtmiſe ja uſu wastuhakkamiſeks.

Siiski korraldas waenlane end niipalju, et pea iga ſuurema ning enam tähtſama koha wärawatel wastu panna püüdis, tihtipeale wiimaſt meeleheitlikku katſet tehes, nagu midagi päästa püüdes. Aga kõik ſee jäi tagajärjetuks meie ſoomusrongide partiſanide ja teiste wäeoſade tegewuſe wastu, kes teadſid, miks nad wäljas, kui tarwis — walmis olles elu jätma. Nii langeſid warsti meie kätte Tapa, Rakwere ja Tartu.

Kõik ſee aeg organiſeeriti meie wäerinna ſeljataga uuſi wäeoſaſid, formeeriti uuſi löögiosaſid, õpetati wõitlema, warustati ning ſaadeti eelmistele abiks. Ja nii lõpmata. Eesti näis kui ſipelgapeſa olewat, kus aina kihas ja kees. — Ning töö kandis wilja.

Hulljulgete operatſionide krooniks langes meie ja Soome abiwägede kätte 19. jaanuaril 1919 põhjapoolſem piiriäärne linn — Narwa; 1. weebruaril ſamal aastal lõuna raudteeſõlm — Walk ning hästi korraldatud strategiliste ſammude tõttu ka Wõru. Siin langes meie kätte rikkalik ſõjaſaak, ſeſt juba warem olid waenlaſed Petſeriſt wälja tõrjutud, millega neil otſekohene taganemiſe tee Wenemaale läbilõigatud oli.

Nii oli waenlane meie piirideſt wälja wiſatud, wäeoſadega, keda wõidetuteſt arwu pooleſt kümneid kordi wähem oli, kes puudulikult warustatud olid, ſõjariistadeſt koguni rääkimata. Need olid meie wõitude esimeſed hiilgepäewad, mis tingitud ainult ſelleſt, et meie teadſime, mis jaoks ſeda tegime.

Waenlane oli löödud, tema ſõjawägi laiali pillatud. Aga et Suur-Wenemaa alati on püüdnud Lääne merени wälja tungida, neid maid walitſeda, ſeda kõneleb meile kõige paremini ajalugu; — ſelleſt tahtmiſeſt, mis juba tarbeks on muutunud, ei loobunud ka enamlaſed. Nii korraldaſid nad juba weebruari keſkpaigaks meie piiride taga uue ſõjawäe, milleks kaaſa mõjus enamline kihutuskirjandus, iſeäranis nn. „Eesti kommunistliſe walitſuſe" agaral kaasabil. See ſõjawägi pidi Eesti uuesti üle ujutama, et ſaaks Wene proletariat otſekoheſesſe ühenduſesſe Lääne-Europa proletariadiga.

Algas kole pealetungimine waenlaste wägede poolt, kelle ſiht oli, maksku mis maksab — Eestit wõita. Ning meie wäheſed mehed pidid piiriſid kaitſema nelja wiieſaja wersta pikkuſelt, fronti, mis algas Riia laheſt ning poolringis piirates Eestit lõppes Soome lahte. Siin oli waenlaſel ümarguſelt ſadatuhat ſõjameest, kelle waheldamata pealetungimiſt mitu ja mitu korda wäikſem Eesti rahwawägi tagaſi tõrjus, kindlasti oma ſeiſukohale püſima jäädes.

Otſekoheſe ſõjaliſe pealetungimiſe kõrwal tarwitas waenlane weel teiſt wõitlusabinõu, kihutustööd, mis „paradiiſi" pidi wiima meie rahwawäe, teda wõitluswõimetuks tegema ning allaandma ſundima. Seda (kihutustööd) kartis terwe Europa, teades, et ſee ainuke asi, mis enamlastel hästi korraldatud, ning kui üleüldſe miski enamluſe jalule pidi aitama, ſiis pidi ſee agitatſion olema. Ometi ei mõjunud ſeegi meie rahwawäe peale, ſeſt wiimane teadis, mis oleks tähendanud uskuda waenlaſe ſõnade ſiſſe, olgugi et kihutuskirjanduſt puudade wiiſi meie wägede kätte toimetati. Wahetpidamata keſtſid wihaſed wõitluſed elu ja ſurma peale edaſi, tuhaks muutes frondi ümbruſt.

Nii keſtis ſee ligemale kolm kuud. Waenlaſe pealetungimine hakkas raugema, meeleolu tema ſõjawäes langes kiiresti. Ikka ſagedamini hakkaſid korduma wastuhakkamata allaandmiſed ning lihtſad üleſjooksmiſed. — Abiks tõid enamlaſed uuſi wäeoſaſid, et täiendada polkuſid, mis wägiſi tikkuſid kokku ſulama.

Mai wiimastel päewadel algaſid meie wäed üleüldiſt pealetungimiſt ning ühe ainſama ööga murdſid Pihkwa frondi läbi, ligemale 40 wersta edaſi tungides. Wõitjad wäed marſſiſid Pihkwaſſe. —Pea ſamal ajal tungiſid meie wäed ka Põhja-Lätimaal aſuwatele enamlastele kallale ning ſiingi ſaawutaſid hiilgawa wõidu, olgugi et waenlane wastupanemiſeks abinõuſid tarwitamata ei jätnud.

Wäejuhatuſe poolt kindlal käel korraldatud operatſioni tagajärjel langes meie kätte hulk wange, warustuſt ja ſõjariistu. Kiiresti tungis meie ratſawägi taganewa waenlaſe kannul, tihti jõgedeſt läbi ujudes, ſeſt ei olnud aega purustatud ſildu parandama hakata. Waenlane ei ſaanud end korraldada. Meie jalawägi ja batareid rühkiſid ratſawäele tagant järele, purustatud teeſid korda ſeades, ning paaniliſes põgenemiſes ruttaſid lootuſeta rewolutſioniliſed punaſed wäed Jakobſtadti ja Kreuzburi kaudu Dünaburi poole.

Ka ſedakorda oli waenlane purustatud. Meie aſuſime pärast kirjeldatud hiiglatööd uutele ſeiſukohtadele ning nüüd frondil Soome laheſt Dünani ſeistes aſuſime kaitſeſeiſukorda wastu õudſet Wenemaad, ſeljataga wabastatud Põhja-Lätimaa.

Sel ajal kui meie Põhja-Lätimaa enamlasteſt puhastaſime, aſuſid Riias Balti- ja Sakſa riigiſakslaſed-ſõjawäed, kes põhja poole tungima hakkaſid, kui enamlaste armee juba taganes. Meie wägedega kokku puutudes ei katkestanud nad aga mitte oma edaſitungimiſt, waid ſeletades, et nad enamlaste wastu lähewad, jätkaſid ſeda (edaſitungimiſt) ning nõudſid, et meie neile põhja poole liikumiſt wõimaldaks. Et ſee nõudmine aruſaamata, ſeſt ſakslaſed ei pidanud enamlaste wastu wõitlema mitte põhjas, waid Jakobſtadtiſt lõuna pool, ſeega lõunaidas, ſiis jättis meie wäejuhatus ſelle nõudmiſe täitmata. Pea aga muutus asi tõſiſemaks kui arwata wõis, ning ſakslaſed tungiſid meile juuni algul kallale.

Nii pidime peale enamlastewastaſe wäerinna ka ſelle ſeljataga ſõdima, mis meile ütlemata raskeks muutus. Liitlaste waheleastumiſel tehti waherahu, kes asja rahuliſel teel tahtſid lahendada, mis aga ſakslaste poolt rikuti. Ootamata tungiſid nad meile uuesti kallale ning esialgu oli neil koguni kordaminekuidki, kuid ſiis löödi nad weristes lahingutes puruks. — Aga jälle astuſid liitlaſed wahele ning nüüd lõppes ſee werine wõitlus, mis kellegile mingit kaſu ei toonud.

Waheajal aga korraldaſid enamlaſed enda laialipillatud armee uuesti wõitluswalmis, tõid abiwägeſid juurde ning hakkaſid uuesti pealetungima, ſeekord frondi keſkkoha, Pihkwa ümber. Meie ſõdiſime Wene walgekaardiga koos, kelle kätte juba maikuus Pihkwa linna üle andſime. Aga neis lahingutes, mis Pihkwa all löödi, näitas walge Wenemaa ülesehitajate wägi oma wõitluswõimiſt, mis ſarnane, et ſelle kaitſe all naljalt keegi kaitstud ei ole, ja nii ei ſaanud meiegi nendele mitte just kõigeparemad abiliſed olla. — Enamlaste pealetungimiste järele, kus ka walgekaart ohwrid ja mitmeſuguſeid muid raskuſi pidi kandma, langes nende tuju peagi, wägi hakkas lagunema, ſeda enam, et nende juhatuſe wahekord eestlastega mitte ſelge ei olnud. Katſed ſel alal midagi korda ſaata ei õnnestanud just mitte kõigeparemini. — Et walgekaart korratult ſõdis ning oma kohuſeid ei täitnud, pidime meiegi ſuuremaid ohwrid kandma. Seega ei õnnestanud meie katſe wõõral pinnal ſõdides omi piiriſid kaitsta, kus juba oludki meie jooks kõige ſündſamad ei olnud. Ning nähes, et parem on oma piiridel wõidelda, taganeſime meie ſeptembri lõpul endistele ſeiſukohtadele, otſustades ſinna jääda. Meiega ühes taganes ka walgekaart Pihkwaſt ära, Oudowa poole.

Oktobri algul olid enamlaſed ſunnitud meie wäerinnalt oſa wägeſid ära wiima, nende lõuna wäerinnale, kus Denikin ſuure edaga edaſitungis. Seda kaſutades algas P.-L. armee ſama kuu keſkel ſuurt ſõjakäiku Peterburi wabastamiſeks, kellega ka oſa meie wägeſid ühes läks. Alguſes oligi P.-L. armeel õnne, kuid Peterburi wärawatel tuli pööre. Enamlaſed otſustaſid punaſt Piiterit mitte käeſt anda, milleks nad hulga wägeſid Peterburi alla kokku wedaſid. Ning nüüd algas omakorda P.-L. armee taganemine, mis peagi kateſtrofiliſeks põgenemiſeks muutus. Ja juba mõne päewa jooksul oli walge armee uuesti Narwa all, ei jakſanud ſiingi peatama jääda, waid ſuurem oſa temaſt taganes üle Narowa. Peatama jäid ainult mõned üksikud ſalgad.

Oma õnnetu operatſioniga oli P.-L. armee määratu ſuure enamliſe ſõjawäe meie Narwa frondile kutſunud, kes nüüd meie wastu pörkas. Meie pidime Narowa taha ſeisma jääma ja waenlaſe meeleheitliſt pealetungimiſt wastu wõtma. Iſegi kokainiga täisjoodetud kihwtiste gaaſide ſaatel meie peale ſaadetud waenlaſe kolonnid ei ſuutnud meid poolteiſe kuu wältuſel meie ſeiſukohtadelt lahkuma ſundida; meie jäime püſima oma kaewikutesſe, mille ees kuhjadewiſi maruliſeſt ſuurtükituleſt ülesküntud maapinda tuhanded waenlaste ſurnukehad katſid. Õiguſega nimetatakſe Narwat — Eesti Verdun'iks, mis enamlastele weel kord tõendanud, et neil meiſt wõimata on „jagu ſaada".

Enam kui aasta aega (now. 1918—jaan. 1920) oleme ſõjajalal ſeisnud Suur-Wenemaaga, ikka ja ikka nende igaſugu katſeid nurja ajades. Mitte ükſi Eestile ei ole meie wabaduſeſõda päästjaks olnud, waid terwe Europa rahule. Eesti ärawõitmine oleks ſedaſama olnud, mis wõtme leidmine, ja oleks ſee kordaläinud, ei oleks muud tarwis olnud, kui uſt Europasſe lukuſt lahti keerata. Aga nüüd peab enamlus Eesti uſſe enne mahalõhkuma, kui tahab edaſi ſammuda; meie loodame aga, et ſee tal korda ei lähe. Kui 3. jaan. ſ. a. waherahu maksma hakkas ning nüüd rahulepingu allakirjutamiſeni on jõutud, ſiis ei pruugi ſee weel ſõja lõppu tähendada: meie oleme walmis rahu pidama, nagu ſeda alati oleme olnud, kui meid rahule jäetakſe; niipea aga, kui peaks meile kallale tungitama, ſiis oleme walmis ſeda ka tagaſi lööma, nagu ſeda wabaduſeſõjas alati oleme teinud. Joh. E.

Ajakirjanduſe ülewaade.

Rahulepingu allakirjutamiſe puhul

on kõik Tallinna ajalehed juba ſõna wõtnud ja omi ſeiſukohti rahu asjus awaldanud. Tutwustame ſiin kohal nende arwamistega ja oma lugejaid.

„**Waba Maa**" kirjutab:

„Eestimaale ja rahwale algab tõutud eeldustega wõimalus oma ſaatuſe ja riikliku elu rahuliſele ülesehituſe tööle aſuda.

Aſutaw Kogu ei kohkunud tagaſi (walitſuſele wolituſe andmiſe puhul enamlastega rahu teha. „Kaja" toim.) meie parempoolſete rühmade ja ringkondade ähwarduste tõttu, et ſarnaſel korral Eesti ſaatus [illegible], liitriigid Eestimaa blokadi alla panewad. Meie olime Eesti huwideſt wälja minnes õigena ſeiſukorda hinnanud ja näeme praegu, et lääne poolt mitte meid blokadi alla ei paigutatud, waid Wenemaa ſelliſt wabastatakſe.

Meie astuſime oma ſammud awalikult ja lugeſime oma kohuſeks liitriikidele, kellele Eesti oma elu rajamiſel palju wõlgneb, ſelleſt ſelgena teada anda.

Meie astume Nõukogude Wenemaaga rahu teele, kuid meie iſeſeiswuſe wõitlus ei ole kaugeltki lõppenud, — ſelle wastastega on meil weel nii mõnigi werine heitlemine ees. Eesti iſeſeiswuſe wõitlemine on pikaldane. Kuid ka Wenemaaga, kes meie iſeſeiswuſt tunnistanud ja kes oma wägiwaldſe pealetungimiſe rahulepinguga lõpetab, tuleb meil edaspidi walwel olla.

„**Sotſialdemokrat**" kirjutab pealkirja all „Olgu terwitatud rahu" muu ſeas:

„Rahuleping Eesti ja Wenemaa wahel on alla kirjutatud. Kuid ſee ei ole ainult rahuleping, waid ſuure rahwuswaheliſe tähtſuſega akt, mis õiguslikult uute riikliste organiſatſioonide üleolu Europa mannermaal märgib. See leping ei markeeri üksnes ſõjaliſe tegewuſe finaali, nagu tawaliſelt rahulepingutest nägema oleme harjunud, waid määrab ära lõpulikult wahekorra kahe ſarnaſe poole wahel, kes endiſe riikliſe-õiguslikſe ſärje juures üleüldſe lepinguliſes wahekorras ei wõinud ſeista. Siit peale hakkawad kaks maad, mis warem ühte riikliſe organismi kuuluſid, kumbki oma ette elu elama.

Kes wõiks weel edaspidi Eesti iſeſeiswuſt, õigem Eesti õiguſt iſeſeiswa olla eitada, kui ometi Wenemaa, Eestimaa endiſe riikliſe kuuluwuſe põhjal asjaſt kõige rohkem huwitatud olles, ſeda õiguſt ning ſeda iſeſeiswuſt ilma ühegi kitſenduſeta tunnistab?

Kehitagu kahtlejad õlgu, olgu nad Tartu konwerentſi kohta nii arwustawal ſeiſukohal kui tahes, meie uſume ſiiski, et mõlemad pooled lepingut alla kirjutades oma kõige parema ning auſama püüdmiſe kohaſelt on talitanud.

Loodame, et Tartu rahulepinguga püſiw wahekord Eesti ning Wenemaa wahele on loodud. Loodame, et meie käed ſõjaſt wabanedes wirgalt riikliſele tööle aſuwad. Loodame, et ſee rahu nii meile, kui ka Wenemaale õnneks ja õnnistuſeks ſaab." . . .

„**Tall. Teataja**": . . . „Eesti on enam kui aastapikkuſe wõitluſe ſuure ilmariigiga auſalt lõpetanud ja Eesti diplomatia on ſõjawägede hiilgawate wõitude peale toetades wastaſega rahulepingu teinud, mida meie täiesti rahuloldawaks wõime nimetada. Jõudude wahekorda hiiglaſuure Wenemaa ja wäikeſe Eesti wahel silmas pidades wõib öelda, et ſee rahuleping meid kõlbliſelt ja aineliſelt täiesti rahuldab ja meie pikka

Wabariigi walitſuſe poolt 28. jaan. 1920 a. wastuwõetud määruſed maareformi teostamiſeks.

III.

VII. Planeeritud maade wäljaandmine.

§ 65. Riigi kätte wõetud maadeſt planeerimiſe teel ſaadud maa üksusteſt eraldab põllutööminiſterium riigi ja omawalitſuſe aſutustele, tööstusliste ettewõtete alla ja teistes eriotstarweteks määratud maaükſuſed ja jätab nad oma kätte pidada ehk annab nad wälja nende tarwitajatele wastawate erimääruste ja põllutööminiſteriumi poolt äratähendatud tingimiste põhjal.

§ 66. Kõik teiſed maaükſuſed, peale § 65 äratähendatute, annab põllutööminiſterium esialgu renti 6 aastaks. On rentnik rendiaja jooksul kõik rentitingimuſi korraliſult täitnud, läheb rendilolew maaükſus peale rendiaja lõppu rentnikule põliſeks parandatawaks tarwitamiſeks.

Märkus: Tähtajaliſeks tarwitamiſeks ilma järgnewa põliſe tarwitamiſe õiguſeta antakſe maaükſuſed linnade ja alewite läheduſes, raudtee-jaamade läheduſes, mõiſa ſüdametes ja teistes kohtades, kus maade wäljaandmiſe ſilmapilgul § 65 äratähendatud otstarweteks waja ei ole, kuid kus ſarnaſt tarwiduſt lähemal ajal on ette näha.

§ 67. § 65 äratähendatud maade ſaamiſeks tuleb ſoowijatel pöörata põllutööminiſteriumi poole.

§ 66-das nimetatud maade wäljaandmine ſünnib maaſeaduſe § 20 äratähendatud korras.

§ 68. Maaſaajate nimekirjad ſeab kokku wallanõukogu ühiſel koosolekul riigimaade ülemaga, kelle ülesandeks on ſelle järele walwata, et maaſaajate nimekirjade kokkuſeadmine ſünniks ſeaduſlikus korras ja et kaitstud oleksid ſõdurite huwid.

Märkus: Põllutööminiſteriumil on õigus määrata ſõduritele maad ilma wallanõukogu otſuſeta.

§ 69. Wallanõukogu koosoleku päewa kohta lepib riigimaade ülem wallawalitſuſega kokku. Koosoleku päewaſt annab wallawalitſus wähemalt üks nädal warem awaliſult teada.

§ 70. Et maaſaajate nimekirja pääſeda, tuleb maatahtjatel kuni § 68. tähendatud wallanõukogu koosolekuni ſoowiawaldusega ſelle wallawalitſuſe poole pöörata, kelle piirkonnaſt maad wäljaandmiſele tulewad.

§ 71. Sõduriteſt maatahtjate kohta kogub põllutööminiſterium teateid üleriikliſelt ja ſaadab nende teadete põhjal waldade wiiſi kokkuſeatud nimekirjad wallawalitſustele, kelle piirkonnaſt ſõdurid maad ſoowiwad ſaada. Sõdurid ja nende perekonnad wõiwad pöörata ſoowiawaldusega maad ſaada ka otſe wastawa wallawalitſuſe poole, maaſaamiſe õigustamiſeks tarbekorral tõendawaid dokumenta ette tuues.

§ 72. Maaſaajate nimekirjad paneb wallawalitſus kõige hiljemalt 24 tunni pärast peale nende kokkuſeadmiſt wallamajas nähtawale kohale üles. Kahe nädala jooksul peale nimekirjade awaldamiſt wõiwad asjaſt huwitatud iſikud wallanõukogu otſuſe peale kaebtuſt tõsta kohalikus maakonnawalitſuſes.

§ 73. Wallanõukogu otſuſed protokolleeritakſe, iga maatahtja kohta äratähendades, mil põhjal ta maaſaajate nimekirja wõetud ehk wõtmata jäetud.

Märkus: 1. Iga ülesantud maaſaaja kohta tuleb täita majapidamiſe teateleht, märkuſte all ſõdurite kohta ſelleſkohaſt tähenduſt tehes.

2. Kui wallanõukogu ja riigimaade ülem lahkarwamiſel on, protokolleeritakſe ka riigimaade ülema arwamine.

§ 74. Wallanõukogu poolt ülesſeatud maaſaajate nimekirjad ühes protokolli ärakirjaga ſaadab wallawalitſus wiiwitamata maakonnawalitſuſele kinnitamiſeks.

§ 75. Maakonnawalitſus waatab läbi asja kohta ſiſſetulnud kaebtuſed, määrab kindlaks maaſaajate nimekirjad ja ſaadab nad ühes asja juure kuuluwate materjaliga kohalikule riigimaade ülemale.

§ 76. Need kohad, mille peale omawalitſuſe aſutuſed ſündſaid iſikuid ei leia, annab wälja riigimaade ülem.

§ 77. Maaſaajate nimekirjade kokkuſeadmiſel tuleb ſilmaspidada, et maatahjal oleks ſarnaſeid kalduwuſi ja kogemuſi põllutöö alal, et tema ſuudaks temale määratud kohta pidada. Maaſaajate järjekorra äramääramiſel on ſõduritel maaſeaduſe § 21 põhjal eesõigus.

§ 78. Maaſeaduſe § 21 punkt 1—3 nimetatud maaſaajad wõiwad ſelles § äratähendatud järjekorras waliida uuesti rajatud kohtade hulgaſt oma ſoowi järel. Kui ühte ja ſama kohta ſoowiwad ſaada mitu ühel wiiſil eesõigustatud iſikut, otſustatakſe küſimus liiſuga.

Märkus. 1. Waliimiſe ja liiſu alla ei käi koht, mille piirides aſub mõne maaſaajate nimekirja wõetud iſiku majapidamine, kui ſee iſik ſoowi awaldab ſeda kohta omale ſaada.

2. Kui mõnel maaſoowijal on teatawa koha ſaamiſeks mõni iſeäralik põhjus ehk eesõigus, mida ſiin ei ole ettenähtud, nagu mõiſate poolt äraſaadetud teenijate tagaſiſeamiſe ſoow perekonnale), ſiis wõib wallanõukogu ka ſeesuguſele iſikule ſoowitud koha määrata ilma liiſuta, igal üksikul juhtumiſel ſeda põhjendades.

§ 79. Neil maadel, mis on enne ſelle määruſe maksmapanekut planeeritud ja planeerimiſel rajatud kohtades wiiſil juba wälja antud, jääwad maade pidajad oma kohtadele. Muudatuſt ſelles wõib kaebtuſe põhjal ette wõtta igakord ainult põllutööminiſteri ſelleſkohaſe loaga.

§ 80. On maaſaajad maakonnawalitſuſe poolt kindlaks määratud, teeb riigimaade ülem nendega wastawad rendilepingud, mis põllutööminiſteriumi poolt kinnitatakſe.

§ 81. Looduslikud heinamaa tükid, mis ei ole [illegible] põllumajandamiſega, antakſe põllutööminiſteriumi poolt wälja enampakkumiſe teel.

VIII. Riigi poolt ülewõetud maade ja waranduste kaſutamiſe tingimiſed.

§ 82. Kõik maaſeaduſe § 1 põhjal wõõrandatud ja riigi kätte wõetud maad ja warandust annab põllutööminiſterium kaſutamiſeks ainult taſu eeſt. Taſuta maa andmine ſünnib Wabariigi walitſuſe otſuſe põhjal.

§ 83. Riigimaade kaſutamiſel tarwitada antawa inwentari ja ehitusmaterjali kohta tehtawate lepingute tingimiste täitmiſt peawad nende tarwitajad kindlustama wastutuswõimuliste käemeeste ehk rahaliste wõi teiste waranduſliste tagatistega.

Märkus: Wastutuswõimulisteks iſikuteks wõib lugeda ka maaſaajateſt koosſeiswaid ühiſuſid, kui nad ſelleſkohastele põllutööminiſteriumi poolt ülesſeatud tingimistele wastawad.

A. Riigimaade rent.

§ 84. Riigimaade kaſutamiſe eeſt taſumaksmine ſünnib iga aastaſe rendi kujul.

§ 85. Rendi ſuuruſe määrab koha peal kindlaks enne kohtade wäljaandmiſt komiſjon, mis koos ſeiſab: riigimaade ülemaſt ehk tema aſemikuſt, kui komiſjoni esimeheſt, maakonnawalitſuſe esitajaſt ja wallanõukogu esitajaſt. Hindamiſe ajaſt teatatakſe riigikontrolli esitajale.

Märkus: Komiſjon kutſub oma koosolekuteſt nõuandwa häälega oſawõtma kohaliku mõiſa walitſeja ja tarwilikul korral ka asjatundjaid wäljaspoolt.

§ 86. Komiſjoni otſuſed protokolleeritakſe, riigimaade ülem ſaadab protokolli kinnitamiſeks põllutööminiſteriumile.

§ 87. Maarendi ſuuruſe kindlaksmääramiſe aluſeks wõetakſe: a) Lõuna-Eestis — 4. juuni 1901. a. ſeaduſe põhjal ettewõetud maahindamiſel ſaadud andmed; b) Põhja-Eestis — rahaminiſteriumi poolt 27. mail 1906. a. kinnitatud Eestimaa kreditkassa instruktſioni põhjal ſaadud maahindamiſe andmed.

Ülemaltähendatud andmete põhjal ſaadud iga puhtkaſu rubla aſemel wõetakſe maarendiks 5 kilogrammi rukkid.

Märkus 1: Kus maahindamiſe andmed puuduwad, ſeal määrab komiſjon maarendi ſuuruſe 4. juuni 1901. a. ſeaduſe ja ſelle juure käiwate hindamiſe instruktſionide põhjal.

Märkus 2: Lähemad tehniliſed juhtnöörid rendi määramiſeks annab põllutööminiſterium.

§ 88. § 87-da põhjal kindlaksmääratud maarendile liſatakſe juure: kuni 10 protſ., kui rendileantaw koht aſub linnaſt ehk ſuuremaſt turuſt 5—10 wersta kaugel ja kuni 20 protſ., kui ta 5 werstaſt lähemal aſub.

§ 89. Põllutööminiſteriumil on õigus komiſjoni ettepanekul maarenti uute kohtade pealt esimeſel rendi aastal kuni 1 neljandikuni, teiſel aastal kuni 1 kolmandikuni ja kolmandal aastal kuni 2 kolmandikuni rendimääraſt wähendada, kui maa ſöötis, hooned puuduwad ehk kui muul wiiſil majapidamiſe ſiſſeſäändmine erakorraliſelt raskendatud on.

§ 90. Rendilepingute tegemiſel määratakſe aastane rent kindlaks rukkis.

§ 91. Rendi maksmine ſünnib rahas. Selleks rehkendatakſe rukkis määratud rent igal aastal raha peale rekwiſitſioni hindadega, ehk kui need puuduwad, 1. oktobri keſkmiſe turuhinnaga kohalikus maakonnalinnas.

Märkus 1.: Kewadel ettemakſetaw pooleaasta rent rehkendatakſe eelmiſe aasta rukkihindade järele.

Märkus 2.: Rentnikul on õigus ſoowi korral renti raha aſemel rukkiga taſuda põllutööminiſteriumi poolt kindlaksmääratud kohal ja ajal.

§ 92. Komiſjoni poolt määratud rent keſtab kuni põliſe tarwitamiſe taſu ſuuruſe kindlaksmääramiſeni.

§ 93. Rendimääramiſel arwatakſe: a) pinnamõõdud: 1 hektar = 0,91 desjatiini = 2,69 Riia wakamaad = 5,49 Tallinna wakamaad = 1,9 tündrimaad; 1 desjatiin = 1,092 hekt.; b) raskuſemõõdud: kilogramm = 2,44 Wene naela; 1 puud = 16,38 kilogrammi.

B. Metſakaſutamine riigi rendimaadel.

§ 94. Wäljarenditawate riigimaade peal aſuw mets läheb müügile põllutööminiſteriumi korraldusel.

§ 95. Senni kui mets müümata, wastab rentnik ſelle kui tema hoole alla uſaldatud wõõra waranduſe eeſt. Rentnikul ei ole õiguſt ilma kohaliſe metſaülema loata puid raiuda ega teiſi raiuda lubada. Omawoliliste raiumiste üle wõõraste iſikute poolt peab tema kohe kohaliſele metſaülemale teatama. Wastaſel korral wastutab tema kui omawoliline metſaraiuja. Hagu kuni 3 tolli jämeduſeni wõib rentnik ilma taſuta raiuda ja ſelle all olewat maad üles harida.

§ 96. § 94-as tähendatud metſaſt antakſe müümiſe puhul kõige pealt aſunikkudele hoonete ehitamiſeks materjali ja tarbepuid, põllutööminiſteriumi poolt kindlaksmääratud normide ſuuruſes ja hinnaga.

§ 97. Kui aſunikud on § 96-as nimetatud wiiſil puumaterjaliga warustatud ja maatüki peal weel ehitusmetſa ja wäärtuslikka tarbepuid leidub, müüakſe need enampakkumiſe teel ära, kusjuures aſunikul, kelle maa peal mets aſub, ostueesõigus on.

§ 98. Kaſumets ja wähema wäärtuſega tarbepuu-mets müüakſe rentnikule põllutööminiſteriumi poolt määratud tingimistel.

§ 99. Rentniku poolt omandatud ehk kaswatatud mets loetakſe rentniku omanduſeks.

(Järgneb).

meeleheitlikku ſõjariistus wõitluſt iſeſeiswuſe ja rippumatuſe eeſt hiilgawalt kroonib.

Kuigi weel meie iſeſeiswus de juro teiste riikide poolt tunnistatud ei ole, ſiiski wõib kindlasti öelda, et kõige raskem ajajärk meie iſeſeiswuſe wõitluſes rahulepingu allakirjutamiſega möödas on. . . .

Ja kellel peaks nüüd weel kahtlus olema, et iſeſeiſew, rippumata Eesti wabariik, püſima jääb!"

„Päewaleht" kirjutab pealkirja all „Külm rahu" muu ſeas:

„Mis pakub ſee rahu meile, Eestile? Nii palju on kindel, et ta mitte ei too ſarnaſt rahu, mis ſeni harilikult ſõdade kannul on käinud, waid ta toob meile külma rahu, ta jätab wistiſti kõigi ſüdametesſe tunde, et ſee, mis ſeal omawahel kokku lepitud ja paberile pandud, mitte püſiw ei ole, ta täidab meid umbuſaldusega, et ſaa meid nõkuma panna, et ſee tulewikus nii kujuneb nagu wastane ſeda tõotab: Seſt meil ei ole mitte hariliſe wastaſega tegemiſt, ei ole meil olnud hariliſt ſõda, ei ole käidud hariliste ſõjapidamiſewiiſide järele, ei ole meil ſellepäraſt põhjuſt arwata, et meil ka rahu ſeiſukorras hariliste mõistetega rehkendada tuleb. Ei ole ſaanud waenlane meid murda ſõjariistadega, püüab ta kindlasti ſeda „rahuliſel" teel.

Kui aga ſeda rahulepingut ligemalt waadata, millele täna wara hommikul Tartus alla kirjutati, ſiis peab otſekoheſelt tunnistama, et kuigi ſee külm rahu on, mis meile ſaatuſe ſunnil oſaks ſaab, ſee ſiiski meile kasulik rahu on, kaſulik iſeäranis juſt majanduslikult. Peab tunnistama, et nii, nagu meie üliwahwa ja wapper ſõjawägi oma energiliſe ülemjuhatuſe all aasta otſa hiilgawalt on wõidelnud, nõnda on ka meie diplomatia ſelle eeſt oſanud hoolt kanda, et kalli werega wõidetud wõitusid meie mitte käeſt ära ei prugi anda."

Tallinna Saksa leht „Revaler Bote" kirjutab:

. . . „Meie terwitame rahutegemiſt, kui meie diplomatia ootamata head tööwilja ja loodame, et rahutingimiste alla kirjutamiſele Tartus pea rahu kinnitamine ſellekohaste Nõukogude Wenemaa ja Eesti aſutuste poolt järgneb . . ."

Balahowitſhi häälekandja „Вѣрный Путь".

„. . . Tartus kordub Breſt — ſee on ſeni awaldatud esialgſe rahulepingu punktide ſiſu.

Herrad Joffe ja teiſed otſustawad aga ilma peremeheta.

Rahulepingule allakirjutamine Tartus aga ei tähenda weel tema lõpulikku jõusſeastumiſt.

Rahuleping ei köida mõlemaid poolt enne, kui ſünnib tema kinnitamine Eesti Aſutawas Kogus.

Ja meie wõime täitſa kindlad olla, et maa kõrgem wõim, kes tegeliſelt oma korralduſe- ja riigitarkuſt on näidanud, leiab küllalt kogemuſi ja ettenägelikkuſt, et tekkinud olukorra piirides, lepingu oluſeks ſeatud Bresti põrgumaſinat kahjutaks teha."

Wäljamaalt.

Juudid ja ilmaſõda.

Dr. Max Nordau on Londonis pidusöögil, mis Ingliſe ſionistide ühiſus tema auks andis, kõnet pidanud ja ſelles tähendanud, et juutidel on praegu läbi elada kõige tähtſam ſilmapilk terwes nende 3000-aastaſes ajaloos. Ilmaſõja kestuſel on juudid 900,000 ſoldatit annud, kes teeninud kõigis ſõjawägedes, mis ligi 7 protſ. üleilmiſeſt juutide arwuſt wälja teeb. Wähe on neid rahwaid, kes nii kõrge protſendi-määrani jõudſid, ja ainult prantslaſed on ſelleſt määraſt üle läinud. Juutide kaotuſed ilmaſõjas olid: 80.000 langenut ja 200.000 haawatut. Mis eeſt aga wõitleſid õieti juudid, küſib Nordau. Iſegi kõrgesti haritud lääneriikides, kes teiste maade eesotſas ſammuwad, tõuſeb juutide wastane laine järjeſt kõrgemale. Uutes riikides, mis idas elule tõuſewad, antakſe waba woli põlgtuſele ja wihawaenule kõige wastu, mis Juudi nime kannab. Selles kurwas pildis on ainult üks hele täht olemas: Briti walitſuſe deklaratſion juutide iſamaa ülesehitamiſe kaſuks Palestinas. See iſamaa ſaab ſarnane, nagu juudid iſe tema teewad. Lõpuks tähendas Nordau, tema uſkuwat kindlasti, et Briti walitſus juutidele ainult head ſoowib.

(Swob. Roſſ.)

Nordau ütleluſe kohta oleks tähendada, et Saksamaal juudid kaugeltki mitte ſel määral ſõjaſt oſa ei wõtnud kui ſakslaſed iſe. Nemad olid ikka teeſid leidnud, kuidas tegewa teenistuſe eeſt, wähemalt wäerindadel, kõrwale hoida. See ſelgus waidlusteſt Berlini lehtedes minewal ſuwel.

Kommunistide wäljaſaatmine Amerikaſt.

Ühisriikides on nõuks wõetud maalt wälja ſaata 46.000 Amerika kodanikku, kes kommunistide mässukatſe ettewõtmiſe asjadesſe on ſegatud. Need iſikud kuuluwad peaasjalikult proletariaadi üleilmliſe rewolutſioni lipu alla. Nad wõetakſe otſekohe wangi, niipea kui kongreſs ſeaduſe kinnitab, mis Amerika walitſuſe wastu mässule õhutamiſe eeſt ſüüdlaſt karistab ſurmanuhtluſega ehk 20-aastuſe wangikaristuſega. (Swob. Roſſ.)

Ungari aſutawa kogu walimisteſt.

Ungari telegrafi büroo esialgſed teated aſutawa kogu walimiste käigu alguſeſt ütlewad, et walitud on 52 kristlikku rahwuslaſt, 39 wäikepõllupidajat, 4 demokratti, 2 erapooletut. Peaminister Huszar on öelnud, kristlikud rahwuslaſed ſaawad ſuurema wõidu, kui ſeda keegi oodata teadis. Aſutaw kogu tuleb 16. weebr. kokku astuda ja kõigepealt ajutiſt riigipead walida. Olla ſelge, et Ungari jälle kuningriigiks muutub.

Enamluſe laine ulatus.

Mitmeſuguſeid tagajärgi on enamlaste kihutustöö Saksamaal, Prantſusmaal, Rumenias ja Hispanias toonud, ſelle üle teawad lehed järgmiſt kõnelda: „Deutſch. Tagesz." teatab 22. jaan. Berliniſt: Siin on kommunistide komitee kihutuslehti laiali laotanud, milles töörahwa diktaturi nõutakſe ja tööliſt üles kutſutakſe taguriſe wastu mässu tõstma. Prantſusmaalt teatab „Lok. Anz." tööliste mässuliſeſt liikumiſeſt ja meeleawalduſeſt Brestis, Marſeilles ja Lyonis, kus protesti tõstetakſe Wene asjade ſekka ſegamiſe wastu. Koosolekutel on laotatud lendlehti laiali üleskutſega Prantſusmaal nõukogude wabariiki aſutada. Sadamatöölised jäänud töö ſeiſma. Wäeoſad ſaadetud kohale. Rumenialt teatab „Berl. Tagebl." Rumenia kommunistid teewad oma kihutustööd. Kõigiſt linnadeſt tuleb teateid töö ſeiſmajäämiſeſt. Tramwai ſtreik kestab edaſi. Naftia kaewandustes ei tehta tööd. Galatzis, Bukarestis ja Jassis peetakſe kuningriigi wastaseid meeleawaldusi. Hispanias on mitmel pool rahutaſt olnud, nõnda Saragossas ja Barcelonas. Puhkuſele lastud ohwitſerid on teenistuſesſe kutſutud.

„Suur-Rumenia"

Rumenia parlament, mis „Suur-Rumenia" esitajateſt koos ſeiſab, on „Times'i" teatel dekreedi wälja annud, mis kõneleb Beſſarabia, Bukowina ja Siebenbürgeni liitmiſeſt Rumenia külge. Ka Marmora Szigeth ja Banat on ſelle dekreedi järele Rumenia külge liidetud.

Ajakirjanikkude kongreſs.

Eeſolewal kewadel peawad liidu ja ſõpruſe riikide ajakirjanikud, kes rahukonwerentſi juures wiibiwad, kongreſſi ära, et aſutada rahwuswaheliſt rühma ajakirjanikkude ühiste huwide kaitſmiſeks.

Käremeelne rahwuslikne wool Iirimaal.

Londonis, 1. weebr. Reuter. Dubliini, Corki, Watesferdi linna walliſuste hoonetel lehwiwad Sinnfeini lipud, Sinnfeini linnapeade walimiste puhul. Endiſed linnapead olid ka ſinfeinerid.

ETA.

Hispania haiguſe ohwrid.

Prantſuſe ſtatiſtika teadete järele on Hispania haigus 14 kuu jooksul, ſeſtſaadik kui ta möllama hakkas, 20 miljoni inimeſt ohwriks nõudnud. Europa on wõrreldes kergelt läbi pääſenud, Ühisriigid on kaotanud 2 miljoni inimeſt, India 6 miljoni. Kaunis ſuuri ohwrid on taud nõudnud ka Lõuna-Amerikas, Afrikas ja Australias.

Lühemad teated.

Ingliſe aurulaew ſõidab kuulu järele Peterburi, ſõjawangide wahetamiſe asjus.

Seiſukord Bombays olla Ingliſe lehtede teatel wabriku- ja ſadamatööliste ſtreigi päraſt kaunis tõſine.

Ida-Siberis on juba kõik ſuuremad ja tähtſamad kaubanduſe ja tööstuſe ettewõtted jaapanlaste kätte läinud, nagu Moſkwaſt teatatakſe.

Patriarh Tihonilt on nõukogude organiſatſionid nõudnud, pöörgu tema kõigi waimulikkude poole ettekirjutuſega, et need walgete wägede üle ſaadud wõitude puhul tänujumalateenistuſt peakſid. Patriarh on ſelle nõudmiſe tagaſi lükanud. Waimulikud on iſe oma kaitſeſalga aſutanud, kes ööd kui päewa partriarhi järele walwawad.

Simbirskis on enamlaſed kuulſa Wene traawlihobuſe „Krepõſh" maha laſknud, kes wõiduajamistel 2 üleilmliſt rekordi üles on ſeadnud ja ühtekokku üle 880.000 frangi wõitnud. Hobune tunnistatud „kodanliſeks" ja lastud maha.

Rumenia on St. Germaini rahulepingule alla kirjutanud.

Afghanistani wäed on India piiri äärde koondatud, nagu Reuter teatab.

Stokholmi wõõrastemajad olla ärimehi ja ajakirjanikka täis, kes esimeſt wõimaluſt ootawad, et otſekohe päraſt blokadi lõpetamiſt Wenemaale ſõita.

Saksamaal kaotatakſe raudteedel esimeſe klassi wagunid ära. Käima jääwad ükſi kolmanda ja teiſe klassi wagunid.

Berlinis on minewa aasta jooksul kolm korda rohkem warguſt ette tulnud kui ſõja algamiſe aastal, nimelt 76 000 warguſt 25.000 aſemel.

Wenemaalt.

Nõukogude walitſuſe peaülesanne.

Lenin on ühes oma kirjas Itaalia ſotſialistide poole pööranud palwega, esialgu wähemalt endid eemale hoida rewolutſioniliſeſt liikumiſeſt, mis Wene nõukogude walitſuſe ſiſekorra kindlustamiſele ainult kahju wõib teha. Nimetatud walitſuſe peaülesanne ſeiſab praegu, nagu Lenin ütleb, ſelles, et nõukogude wabariik Lääne-Europa poolt tunnistamiſt leiaks. Alles ſiis, kui nõukogude Wenemaa tunnistamiſt leidnud, wõib ta oma tööd jälle rahulikult edaſi teha.

Prantſusmaa ſeiſukoht Wene küſimuſes.

Badeni lehtedele on Pariiſiſt otſeteed teatatud: Kõrgema nõukogu koosolekult on kuulda, Prantſusmaa olla walmis otſekohe Wenemaaga rahu tegema, kui nõukogude walitſus ehk mõni muu Wene walitſus ſelle eeſt tõotab ſeista, et Wenemaa kõik need wõlaſummad, mis ta Prantſusmaa käeſt laenuks ſaanud, ära taſub. Selle tõotuſe kindlustamiſeks nõuab Prantſusmaa, et Wenemaa edaspidi oma wabad rahaſummad Prantſuſe panka hoiule paneks.

Joffe arwamine Wene kommunismuſeſt.

„Swob. Roſſ." teatel on Joffe ühele Ingliſe ajakirjanikule tähendanud, tema olla kindlal arwamiſel, et niiſugune terrori politika, nagu ſeda enamlaſed ſiiamaani ajanud, warsti wõimatuks ſaab ja et walitſus ſiis ſunnitud on paremale poole pöörama. Rahuläbirääkimiſed ja rahuettepanekud liitriikidele on kõige ſelgemaks tunnistuſeks, et niiſugune pööre tingimata tuleb. Siiski ei maksa ſugugi arwata, et Wene kommunismus parempoolſeks erakonnaks wõib muutuda. Meie ſeiſame demokratliſel aluſel, tähendanud Joffe, ja pöörame tema juure tagaſi warem, kui ſeda arwatakſe.

Wene blokadi kaotamiſeſt.

Litwinow on Reuteri agentuuri esitajatele teatanud, et blokadi kaotamine ſeiſab ühenduſes Kopenhageni nõupidamiſtega ja on ütlematu tähtis oma mõju poolest, mis ta Wenemaa majanduslike elu peale wõib awaldada. Kaupade eeſt, mis Wenemaale ſiſſe weetakſe, annab wiimane mitmeſuguſeid kontſeſſione ja makſab ühe oſa hinnaſt kullas wälja. Peterburi linn ſaab loomuliſelt Wene wälja- ja ſiſſewoo kaubanduſele keſkkohaks.

Rootſi ajakirjandus arutab elawalt küſimuſt kaubawahetamiſeſt Wenemaaga. Ülekaal on arwamiſel, et kõik kaſu inglaste kätte läheb, kuna erapooletud riigid ſelleſt mingit kaſu ei ſaa.

Wene walgete jõudude wiimſed kantſid Kauges Idas waarumas.

Harbinis ja Wladiwostokis ſeiſukord wäga tõſine. Koltſhak tahetakſe Moskwasſe ſaata ja ſeal kohtu kätte anda.

Londonis, 2. weebr. Reuter. „Times'ile" teatatakſe Harbiniſt 30. jaan.: Seiſukord on ärew. Wene töölised ähwardawad üleüldiſe ſtreigiga; ka mõõdukamad kawatſewad tööd lõpetada, kui weel Jaapani wägeſid peaks maale tulema. Nad on täiesti igaſuguſe wõõra waheleſegamiſe wastu Siberis.

* * *

„Kaja" lugeja kohus on selle eest hoolitseda, et ka iga tema naaber ehk tuttaw „Kaja" lugejaks saaks. „Kaja" maksab 10 marka kuus ja teda wóib tellida igast postkontorist.

* * *

Irkutskiſt teatatakſe, et pangad ja Leena kullakaewanduſed natſionaliſeeritud on.

Nõukogude komiſſarid ſeadſid kokku rewolutſioniliſe tribunali, mis Koltſhaki üle pidi kohut mõiſtma, kuid nüüd kawatſetakſe teda Moskwaſſe ſaata, kus kõrgem kohus tema asja arutuſele wõtab. ETA.

Londonis, 2, weebr. „Times'ile teatatakſe Wladiwostokiſt 26. jaan.: Jäägrite polk hakkas täna mäſſama; päraſt waksalis ſeiswate rongide riiſtamiſt ei olnud tema nõus kaſarmutesſe minema; mäſs ſuruti ruttu alla päraſt ſeda, kui kohalſed Wene wäed paar kogupauku olid laſknud.

Punaſed bandid tungiſid Nikolskile kallale, piirati aga jaapanlaste poolt ümber ja aeti tagaſi ſuurte kaotustega; kuid hiliſemate teadete järel wõtſid enamlaſed „Okeanskaja" jaama oma alla, mis 20 penikoormat Wladiwostokiſt on; päraſt ſeda läks neil korda ka Nikolskit ära wõtta, kuhu pikemaks ajaks kawatſewad jääda, et Wladiwostoki toiduainete juurewedu ſeiſma panna.

Seiſukord on kõige kriitiliſem. Kõikidele Wladiwostoki ohwitſeridele anti käſk ſõjawäkke astuda; 1500 kadetti andſid wande wõideldes ſurra. Liitlaste ohwitſeridel on raske Wladiwostokki jääda, ſeſt et elanikkudel mulje on, nagu olekſid kõik liitlaſed, peale jaapanlaste, nõukogude riigikorra poolt. ETA.

Lätimaalt.

Sammud rahakurſi tõſtmiſeks.

Latopreſs teatab, et lähemal ajal on oodata lepingu tegemiſt Läti rahaministeriumi ja „The Natio al Metal ja Chaucle Bank" wahel. Läbirääkimiſi ſelle üle olla juba pikemat aega peetud. Ingliſe walitſus aitawat jõudumööda ſelle lepingu tegemiſele kaaſa.

Edaſi on rahaministerium Londoniſt teada ſaanud, et Läti walitſuſe ettepanek emiſſioni panga aſutamiſe kohta on ſeal wastu wõetud. 10 wolinikuga Mr. Förlingtoniga eesotſas tulla Riiga, et lõpulikku lepingut teha. Kui rahwuskogu ſelle lepingu heaks kiidab, ſiis wõib emiſſioni panga aſutamiſt juba kuu poolteiſe päraſt oodata. Sellega oleks ſiis Läti waluuta kindlustatud, Läti rubla wäljamaal makſuwahendiks tunnistatud ja rahaga angeldamiſele piir pandud.

Rahaminister annab teada, et nüüdseſt peale loetakſe tſeori ja ülemiba raha wäljamaa waluutaks. Riigikaſſas wahetakſe nad Läti raha wastu ümber börſekurſi järele.

Liibawi linn wastasrinnas.

Liibawi linnawalitſus on enne peaminister Ulmaniſe wõõrſiletulekut kohalikus lehes järgmiſe teadaande awaldanud: „Siſeminister Berg andis Liibawi linnapeale telegrafi teel teada, et peaminister Ulmanis Liibawi wõõrſile tuleb. Linnawalitſus arutas ſelle küſimuſe läbi ja tegi otſuſeks peaministri tulekut tähele mitte panna."

Trükiwabaduſe kitſendamine.

Sõjawäpede ülemjuhataja kindr. Ballodis on oma päewakäſus 24. jaan. need küſimuſed ja asjad ükſikult üles lugenud, milles ajalehtedes, ajakirjades, lendlehtedes ja üleüldſe trükitöödes kõnelda ei tohi. Päewakäſk ſiſaldab harilikka ſõjatſenſuri määruſt. Muu ſeas ei tohi ajalehed juttu teha rahu ettepanemiſe ega rahu tegemiſe tarwiduſeſt.

Mobiliſeerimine Kuramaal.

Miitawi, Dobleni ja Bauske maakonnas on mobiliſeerimine wälja kuulutatud. Teenistuſesſe kutſutakſe kõik Läti kodanikud, kes on ſündinud 1900. ja 1892. aastal ja nende aastate wahel.

Läti waluuta Riia börſel,

30. jaanuaril.

	müües	ostes
1 nael ſterlingit	220	232
1 Amerika dollar	57	61
100 Prantſuſe franki	494	532
100 Rootſi krooni	1292	1330
100 Daani krooni	1140	1178
100 Hollandi gulbenit	2128	2280
100 Ülem-Ida rubla	235	243
100 Sakſa marka	120	123
100 Soome marka	194	198
100 Eesti marka	38	42
100 Poola marka	38	46
1000 Duuma rubl., ſuured	298	300
1000 „ „ , wäikſed	270	277
100 Kerenski rubla	7½	8¼

Läti wäerinnal walitſeb tegelikult waherahu.

Rahuläbirääkimiste awamiſt oodata.

Riias 2. weebr. Läti wälisminister Meierowits wõttis ETA esitaja jutule ja tõendas, et Latwija enamlastega mingiſuguſeid läbirääkimiſt ei pea ega pidanud ei ole. Latwija on ainult teatanud enamlastele, et ta enam peale ei tungi, nii et faktiliſelt waherahu frondil olla makſew. Moskwa delegatſionil olla ainult pantwangide küſimus arutada olnud. Olla wäga wõimalik, et Latwija lähemal ajal enamlastega rahuläbirääkimiſt algab, kui ſelleks ka Leedu ja Poola nõuſolekut awaldawad. Latwija tahta rahu ühes oma liitlastega teha. ETA.

Kodumaalt.

Tartumaalt.

Ropkaſt. Wallanõukogu oma koosolekul 21. jaan. ſ. a. otſustas muu ſeas, ſeda tähele pannes, et praegu walla omawalitſuſe kulude katmiſeks walla kaſſas raha ei ole, mille läbi walla asjaajamine takistatud wõib ſaada, kuna aga uuſi makſuſid walla heaks nii ruttu weel ſiſſe ei ſaa wõtta, ſeſt et need makſud walitſuſe poolt weel kinnitatud ei ole, walitſuſelt 10.000 marga ſuuruſe laenu tegemiſeks luba paluda.

Kuna wald koolimaade hooneid parandab ja nende maade makſuſid makſab, maakonnawalitſus aga maarendi kooliõpetaja palgaſt oma kaſuks maha arwab, otſustas nõukogu ſeda ſummat, mis maakonnawalitſus kooliõpetajate palgaſt maha on arwanud, maakonnawalitſuſe käeſt wallale tagaſi nõuda. —

Kuna wallawalitſuſe liigetel palju tööd on, otſustas nõukogu wallawanema palka kuni 3600 margani ja tema abide palka kuni 2100 margani aastas tõsta.

Laius-Tähkweraſt. Wallanõukogu koosolekul tuli muu ſeas Tartu maakonnawalitſuſe töö- ja hoolekande oſakonna kiri wangimõiſtetud wiinategija Alide Sanderi laste eeſt hoolitſemiſe asjus Sanderi kinniolelu ajal arutuſele.

Seda asja läbiarutades leidis nõukogu, et ei ole ühtegi määruſt olemas, mille järele walla kogukond peaks ſalawiinategijate lapſi nende wanemate kinniolemiſe ajal üleval pidama, kuna wiina trahwide tarwitamine ſelleks otſtarbeks kohaſem oleks. Ka ei ole wallal nelja lapſe paigutamiſeks kohaſt ruumi. Sellepäraſt jättis walla nõukogu Tartu maakonnawalitſuſe töö- ja hoolekande oſakonna kirja wiinapõletaja Alide Sanderi laste eeſt hoolekandmiſe asja tähelepanemata.

Rahwawäe teenistuſe kohuste täitmiſeſt.

Tartu maakonnawalitſuſe administratiw oſakond juhib ſelle peale tähelepanemiſt, et ſagedasti korduwad juhtumiſed, kus wäljaſpoolt Tartu linna ja maakonda ſiſſeſõitjad iſikud, nende hulgas ka ſõjawangid ja ſõjapõgenejad registreeriwad ehk annawad ennaſt üles Kaitſe Liidus, teadaametis ja ka mujal, kuid ſellegi peale waatamata hoiawad ennaſt rahwawäeteenistuſe kohuste täitmiſeſt kõrwale.

Et ſarnaſeid wäärnähtuſi kõrwaldada, teeb Tartu maakonnawalitſus walla- ja alewiwalitſustele kohuſeks ſelle järele kõige ſuurema hoolega walwata ja hoolt kanda, et mobiliſatſionieeliſed juuretulnud iſikud ei ſaaks mitte registreeritud ja nendele wabalt liikumiſeks iſikutunnistuſed wäljaantud enne, kui nendel rahwawäe komiſjoniſt wabastamiſe tunnistuſt ettenäidata ei ole.

Registreerimiſele ilmumiſe korral tuleb kõikidele ſarnastele iſikutele kindel käſk anda lähemal nelapäewal kella 9—1 päewal maakonna rahwawäe komiſjoni ilmuda ja ſelle järele walwata, et ſee käſk ſaaks täidetud. Käſu mittetäitjad iſikud tulewad wahi alla wõtta ja komiſjoni ſaata.

Wäljamaa alamate registreerimiſeſt.

Nagu ilmſiks tuleb, on wäljamaalaste üle järelwalwe politſeinikkude poolt liiga nõrk. Nõnda elawad maal wäljamaalaſed, kellel Wabariigis peatusluba puuduwad, ehk kelle dokumendid ſeni pole politſeiwalitſuſes registreeritud. Paljud wäljamaalasteſt, kellel olid linnawalitſuſe poolt antud ajutiſed elamiſe lubad, mis 6. jaanuariſt ſ. a. oma makſwuſe kaotaſid, pole eneſele ſiſeministeriumi paſſioſakonnaſt peatusluba muretſenud. Mõni ehk ongi eneſele peatusluba juba muretſenud, kuid kordnik pole waewaks wõtnud ſeda kontrolerida ega peatusluba Tartu maakonna politſeiülemale ſiſſekirjutamiſeks ſaata.

Sellepäraſt teeb Tartu maakonna politſeiülem oma endiste korralduste täienduſeks politſei kordnikkudele kohuſeks alaliſt kontrolli wäljamaalaste üle pidada, nende juuretulekuſt ja äraminekuſt ſalamaid teatada, juuretulekul korras nende dokumente politſei ülemale ſiſſekirjutamiſeks ſaates, walwata nende järele, et peatuslubad õigel ajal ſaaks uuendatud ja need uuendatud peatus lubad politſeiülemale ſiſſekirjutamiſeks ſaadetud. Nende kohta, kes ilma peatusloata ehk üleaja peatuslubaga elawad, tuleb iga ühe peale iſeäraline protokoll teha, mis ſüüdlaſe ſeletuſega ühes politſeiülemale tuleb ſaata.

Ühtlaſi hoiatab politſeiülem kordnikka, kes wäljamaalaste järelwalwe juhtes endile lohakuſt lubawad, neid kõige waljumalt karistada lubades.

—kann.

Kaarepereſt. Wiimaſel wallanõukogu koosolekul tulid muu ſeas järgmiſed asjad otſustamiſe alla:

Kaarepere walla talupidaja Aleksander Wannus oli Tartu maakonnawalitſuſe kaudu palwe ſiſſe annud, teda woodikeſt rekwiſitſioniſt wabastada, ſeſt et tema juba waremalt kolm ſõjameeſt tekkidega on warustanud.

Nõukogu waatas ſelle asja läbi ja leidis:

1) et wallas on liiga wähe taluſid, kuſt mehi ei oleks rahwawäes teenimas ja kui neid kõiki teki andmiſeſt wabastada, ſiis ei ſaaks niiſuguſel korral nõutud arwu tekke kokku; 2) et näi küllalt tõenäoline olewat, et paluja oleks juſt kolme ſõjameeſt tekkidega warustanud, kus üks nendeſt rahwawäes ei teenigi, ja ſellepäraſt otſustas ühelhäälel Aleksander Wannuſe palwet, teda woodikeſt rekwiſitſioniſt wabastada, tähelepanemata jätta.

Nõukogu juhataja ettepanekul otſustas wallanõukogu ühelhäälel: wõõra walla liikmete lastelt, kes Kaarepere kõrgemas rahwakoolis käiwad, igalt ühelt 50 marka korteriraha ſiſſe nõuda ja ſeda raha ſealſamas koolis käijatele kehwematele õpilastele õpeabinõude muretſemiſeks ära tarwitada. Kooli hoolekogule aga õigus jätta mõnda kehwemat õpilaſt ſelleſt makſuſt wabastada.

Päidlaſt. Wallanõukogu oma wiimaſel koosolekul otſustas muu ſeas:

1) endiste kooli hoolekogu liigete aſemele, kes ametiſt lahkunud, uuſi walida. Uuteks liigeteks walitakſe Kr. Jmelik ja P. Koorits.

2) Kooliõpetaja H. Pillile lubada tema palwe peale 1 deſſatin endiſeſt koolimaaſt, mis ſeni wõõrale wäljarenditud oli, tarwitada anda.

Nõukogu juhataja annab teada, et endine Otepää õpetaja Schiele nõuab 1917 ja 1918 a. kanade ja linade eeſt kummagi aasta palga puudujääki a 294 marga wõrra, kuna aga walla eelarwe järele Schielel 1917 a. eeſt ainult 18 marka 47 penni weel ſaada on, 1918 a. regulatiwmaks on ſellepäraſt makſmata, et walitſuſe määruſe järele pidi wald ja õpetaja makſuasjus kokku leppima, kuna õpetaja aga ſeni pole kokku leppinud.

Sellepäraſt otſustas nõukogu õpetaja Schielele 1917 a. eeſt puudujäänud ſummat ära makſta ja 1918 a. makſuasjus õpetajat järgmiſe nõukogu koosolekule makſuasjus kokku leppima kutſuda.

Palupera wallanõukogu koosolekul tuli muu ſeas arutuſele Tartu maakonnawalitſuſe töö- ja hoolekande-oſakonna kiri 7. jaan. nr. 762 all, kus töö- ja hoolekande-oſakond wõõra walla piirkonnas elawale Mari Prakſile ſunnib abi andma.

Nõukogu leiab, et makſwate ſeaduste järele on wald kohustatud abiandma ainult walla piirkonnas elawatele waestele ja otſustas ſelles asjas maakonnawalitſuſe töö- ja hoolekande-oſakonna ettepaneku wastu protesteerida.

Pärnumaalt.

Pärnuſt. Kuni 31. jaanuarini wõeti ülesandmiſi Pärnu ſõjakahjude hindamiſe komiſjonis wastu. Selgub, et ülesandmiſt weel küllalt ſiſſe andmata, nii et wastuwõtmiſe aega pikendama peaks, nende pikkade „ſabade" järel otſustades, linna politſeiwalitſuſes, kus endiſeid hoiukaſſa raamatuid kopeeritakſe ja kinnitatakſe. Paljud on kahewahel, kas meie walitſus nim. hoiuſummaſid, mis renteide ewakueerimiste puhul Wenemaale rändaſid, ſuutab wäljanõuda, kirudes ſuurte kulude ja tempelmargi makſude üle, mis ärakirjade kinnitamiſel ja wastuwõtmiſel nõutakſe. Palju wanu eideſi ja taadikeſi, kes ajalehte ei loe, hoiawad aga oma hoiuraamatuid murelikult edaſi, paljudel ongiſegi wa „krenskud" weel, mille kurs wiſt jäädawalt langemas, nii ſaawad paljud tüſſata.

— Meie linna ainukene eduerakondlaste „häälekandja" Postimehe ſaba ilmub wiimaſel ajal õige korratult, pagan teab mis ſeal wiga, ſeſt Tallinna lehed tulewad korralikult kätte, ainult Kara-Jaaniſeſe leht ilmub wahel 2—3 päewa tagant; kahju küll wiſt kellegil mõiſtlikul pärnlaſel ei ole, ſeſt uudiſt ega huwitawat, peale oma meeste ülistamiſe, ei leidu ſeal midagi. Meil oleks hädasti waja otſtarbe- ja ajakohaſemat lehte, mis laiemaid rahwaringiſid huwitaks. Selles „ſuhtes" on kuulda, et „Sotſialdemokraadi" ſaba jällegi Pärnus hüüdma kawatſetakſe panna, ſeſt et wõib olla lähemas tulewikus jälle raswaſe piruka jagamiſt rahwaerakondlastega ette wõiks tulla. „Sotſiſid" aga tuntakſe ſiin lõunameestena ja kehkenpüſidena, nii et nad juſt kõige lahkemat wastutulekut leidma ei ſaaks.

— **Korterimakſu** komiſjon nõuab teadaande ſiſſeſaatmiſt nende korterite pealt, mis 15. detſ. 1919 a. 10 mk. ja rohkem on maksnud. See on tähtſaline: wäljawõte endiſeſt Wene korterimakſu ſeaduſeſt, kuid tehtagu ometi wahet endiſe Wene rubla ja praeguſe marga wahel. — Wene rubla ajal maksis ſüld puid ſeda, nüüd ega kuni 130—150 mk., nii peaks ſiis, et õiglane olla, korterimakſu wõtma korterite pealt, mille üür palju kõrgem.

— „**Meie Mats**" wastutuſel! Tallinna nilbe uul. ſõnau, wõi nagu ta end iſe nimetab „naljaleht Meie Mats" on oma nr. 43. awaldud kõlta ſõimu ja teotuſe epiſtli pärast kohaliſe kohtuuurija kaudu wastutuſele wõetud.

Pärnu riigimakſuamet on nii „hoolas" et paneb töövõimetuid ſiſſetulekumakſu alla, kellel tohtri poolt ſellekohane tunnistus ettenäitada on ja kes linna poolt toetuſt ſaawad. Põhjus: tahetakſe meeldida „ülemuſele", kardetakſe kõrwalt kaebtuſt, ſellepärast: kõik makſu alla, ſandid kah!

Läänemaalt.

Kuritegewuſe arwuſtik Läänemaal möödaläinud 1919 aastal.

Röövmõrtſukatööd oli 4, tapmiſt 13, röövimiſt 10, hobuſe- ja loomawarguſt 19, teiſt warguſt 774, ſündinud laste ſurnukehade warjamiſt 8, taluſüütamiſt 23, telegrafi- ja telefoniliinide rikkumiſt 27, walitſewa korra kukutamiſe katſeid 17, metſawarguſt 11, haawamiſt 80, nendeſt raskeid 16 ja kergeid 54, naisterahwaste au wastu käiwaid kuritööſid 7, waleraha laialilaotamiſt 22, petmiſt 17, kokku 1169 kuritöö juhtumiſt.

Sealjuures langeb Haapſalu linna peale läinud aastal 90 juhtumiſt, temale järgnewad wallad Suuremõiſa 62, Waiſna 68, Märjamaa 62, Wigala 45, Keina ja Oru 42 jne. Õige wäikſed ſellepooleſt on wallad — Kärdla 4, Paſslepi 3, Emmaste 8, Nikoldi, Weltſa, Päärdu 9 jne.

Lääne maakonnapolitſei tegewuſeſt sealjuures wõiks weel nimetada järgmiſt: altkäemakſu pakkumiſt tuli 27 korda ette, kusjuures ainult üks kord (?) pakutaw altkäemakſu wastu wõttis ning ſeda oma ülemuſele edaſi ei annud. Altkäemakſuna edaſiſaadetud ſumma on 4265 marka ſuur.

Mobiliſatſioni kutſete mittetäitmiſt oli 100 juhtumiſt, wäejookſikute warjamiſt 104, wõõra waranduſe omandamiſe ja tarwitamiſe juhtumiſt 28, aktſiiſi- ja patendiſeaduſe rikkumiſt 89, kohustawate määruste rikkumiſt 1144, politſeiametnikkudele wastuhakkamiſt 34, terwishoiu ſeaduſtega wastolusſe ſattumiſt 15, walenime all elamiſt 12, ulakuſe juhtumiſt 107, jahiſeaduſe rikkumiſt 5 jne.

Õnnetuſt oli läinud aasta jooksul Läänemaal: tulekahjuſid 33, metſapõlemiſt 6, leitud ſurnukehaſid 20, õnnetuid ſurmajuhtumiſt 21 jne., kokku 81 õnnetut juhtumiſt.

Wangistatud ſai Lääne maakonnapolitſei poolt läinud aasta jooksul mõrtſukaid ja röövlid 61, hobuſewargaid 43, wargaid ja petiſeid 27, wiinapõletajaid 59, wäejookſikuid 94, wäeteenistuſe eeſt kõrwalehoidjaid 66, hulguſeid 19, ärakaranud wangiſid 13 ja teiſi, kokku 420 iſikut.

Protokolle on tehtud 3356. Kahju on tehtud warguſte ja muude kuritöödega 2161010 marga 12 penni wäärtuſes. Inimeſi on ülekuulatud 1423, otſimiſt on ette wõetud 1861 ja ülewaatuſt 1364. Paberid on ſiſſe tulnud 43145 ja wäljaläinud 46.489 kutſekirja, makſu- ja teateleht kätte antud 25.500. Trahwiſid ja muid makſuſid ſiſſe nõutud 4642 iſikult 431.073 margaliſes ſummas. Sõjariista on politſei tarwitanud aasta jooksul 15 korda, kusjuures ſurma ſai 5 ja haawata 7 iſikut.

W. M.

Narwa elu.

Narwa majaperemeeste ſeltſi liikmete koosolek.

Pühapäewal, 1. weebruaril olid Narwa majaperemeeste ſeltſi liikmed üleüldiſele koosolekule Eesti ſeltſi ruumidesſe kokku kogunud. Peale ſeltſi liikmeraha makſmiſe awas eſimees J. Kokk koosoleku ja pani ette koosoleku juhatajat ning protokolli kirjutajat walida. Said walitud P. Lemming juhatajaks ja P. Cellert protokolleerijaks.

Päewakorra järele oli tarwis 5 liiget majaomanikkude hulgaſt Narwa linna lepituskoja liikmeteks walida. Pohla tutwustas koosolejaid lepituskoja liikmete kohuſtustega ajaleheſt ſellekohaſt ſeaduskorralduſt ettelugedes. Lepituskoja juhatajaks, ehk eesistujaks olla Narwa kohalik rahukohtunik Ware ametlikult poolt nimetatud. Liikmeteks tulla majaomanikkude poolt 5 ja üürnikkude poolt 5 walida. Ette ſai pandud ja pärast ka walitud järgmiſed 5 majaomanikku: Toomingas, Elsberg, Tenſing, Friedenthal, Mast.

— Toomingas ſeletab pikemalt nendeſt kohustusteſt, mis tuleb lepituskoja liikmetel kanda, rõhutades neid wäärnähtuſi, mis meil Narwas kipuwad nähtawale tulema — et ikka parema ilmakorra loojaid ei tea kuſt tulema oodatakſe. Lepituskoja liikmed peakſid ikka eeſtkätt majaperemeeste kaſuſid kaitſta oskama ja ka wõima, waatamata ſelle peale, et meie uue üürilepingu juures nii wäga puuduliſelt ſeda teha wõib.

Päewakorra järele walitakſe ühel häälel ſeltſi kaſſapidajaks praegune kaſſapidaja kohuſtetäitja Toomingas.

Jooksmate aſjade all annawad Pohla ja Lemming aru Tallinnas ärapeetud ülemaaliſeſt majaperemeeste kongreſſi tegewuſeſt, kusjuures eſimene jällegi ajaleheſt mõned tähtſamad reſolutſionid ette loeb.

Lemming ſeletab, et ſiſemaal ei tahetud kudagi moodi ſellele kibedale tõearwamiſele maad anda, mis meie ſiin pommide purustamiſe piirkonnas läbikandma peame. Olla Tallinna koosolekul üsna külmarahuga üleriiklistes küſimustes, kui lepaſe kelguga edaſi püütud minna — küſimata kelle pärast meie kannatama peame? Kas oli meil, narwalastel, ſõda waja? Kas kutſuſime meie ſeda ellu? Kui riik on riigiga ſõdimas, ſiis taſub riik ka riigile ſõjakahjud ja nii tuleb meil Narwa linna majaperemeeste ſeltſil palwetega pöörata riigiwalitſuſe poole, et ſealt poolt ſaaks meile ſõjakahjud kiiremas korras ära taſutud.

Toomingas oli ühe palwekirja kokku ſeadnud ja tutwustas ſelle ſiſuga koosolijaid. Muu ſeas oli ſeal ülestähendatud, et kõik iſikud ſaaks umbes pearahamakſu ſüstemiliſelt makſuſid makſma pandud. Ollagi niiſugune ſeaduſe eelplaan walitſuſel juba teokſil. Ka käſitööliſed, nagu rätſepad, kes ülikonna riiete õmbluſe eeſt juba 100 (?) marka nõuawad, kelle tööde eeſt tema kuu kohta palju enam ſiſſe wõtab, kui üks keſkmine majaperemees, kes kuus waewalt 100—200 marka üüri ſaab. On ka ſpekulantiſid, — kes uriſewad, et korteri üür kallis, mistiſuguſt tööd ei ole — iſe aga kuus kümneid tuhandeid kokku panewad.

Et majad Narwas kaugeltki ſeda ſiſſe ei tee, mis nende peale wälja läheb, oli iga kõneleja ſuuſt märgata ſel koosolekul.

Ja nii tehti hääletuſel otſuſeks: pöörata palwetega ſiſe-, tööstuſe-, raha- jne. miniſtrite poole, et Narwa linn, kui purustatud piiripealne linn, igaſuguſteſt wäliſteſt koormawateſt liſa- ehk puudujäägimakſudeſt ſaaks wabastatud.

Otſustati palwete kokkuſeadjateks ühes majaperemeeste ſeltſi eeſtſeiſuſega tööle kutſuda praegu walitud lepituskoja liikmeid.

Peab ütlema, et ſellele koosolekule juba ohtrasti oldi kokku tuldud ja nii näib ſiis ikka teadmine läbi lööwat, et igaüks iſeennaſt aitama peab, eemalt, wäljaſtpoolt, meil abi loota ega oota ei ole.

Sellega lõppes koosolek, mis waewalt 3 tundi kestis.

—zd—

Uued korraldused pidude kohta.

Narwa koolivalitſus on linnawalitſuſe ja õpilaste wanemate komitee nõusolekul otſuſeks teinud edaspidi mitte kooliruumiſid pidude alla tarwitada anda.

Olla pidustajatele ju linna ſeltſimaja olemas; kuna kooliruumide tarwitus halwawalt koolitöö peale mõjuda.

Kooliõpilaste eneste poolt toimepandawaid pidusid tulla harwa ette ja neid ſeista kooli juhatajate walwe all, mispärast ſedaſuguſeid pidukeſi weel kooliruumides ſallida wõiks. Nende pidude laadi, korra, tuumakuſe ja rahaliſe ſiſſetuleku äratarwitamiſe eeſt wastutawad koolide juhatajad.

Pidude eeskawad ja aruanded tulewad koolide juhatajate poolt linna hariduſoſakonnale ettepanna.

Sellega tahetakſe kaks peaſihti kätte ſaada: eſimene, et pidusid mitte iga kooli ruumides ei ſaaks toimepandud, kus „lõpuks" weel tants ja muud wäärnähtuſed korduda wõiwad, teiſeks et pidude koht ſeltſimajad on ja peawad olema, milleks nad ehitatud ja millele nad wastawad.

—zd—

Wäljaandja Kirjastusühisus „Kaja".
Wastutaw toimetaja A. Jürmann.
Tegew toimetaja A. Tupits.

JÕUDSID MÜÜGILE:

Prof. L. Kettunen, Arvustavad märkused keele uuendusnõuete puhul	Mk.	15.—
L. Löns, Kuldkaelake, auhinnaga krooniud lastejutud	„	14.—
V. Zelinsky, Pages choisies (Prantsuskeele õperaamat)	„	10 —
Prantsuse autorid Eesti koolidele nr. 1	„	5.— & 6.—
Inglise autorid „ „ nr. 2	„	9.—

Tartu pealadu „Postimehe" raamatukaupluses.

LÄHEMAL AJAL ILMUVAD:

A. Kuks, Ladina keele grammatika
D. Rootsmann, Algebra ülesannete kogu
J. Sitska, Üleüldine ajalugu I
H. Pöhl, Inglisekeele õperaamat

K.-ü. „Rahvaülikool"
Tallinn.

Põllumehed!

Kas olete juba „Kaja" tellinud?

Kui mitte, ſiis tehke ſeda wiimata.

Haapsalus

on kõige wärskem leht „Kaja", sest „Kaja" jõuab Haapsalus ilmumise päewa hommikul müügile.

Eesti teater

„Estonia"

Kesknädalal, 4. weebruaril 1920.

„Armas Augustin"

R. Bernaueri ja E. Welische operett 3 waatuses.
Algus kell 7 õhtul.

Neljapäewal, 4. weebruaril s. a.

Mängiw Eros

W. Schmidtbonni naljamängude tsükkus.
Algus kell 7 õhtul.

Draamateater.

Kesknädalal, 4. weebruaril 1920. a.

„Tähtsuseta naisterahwas".

O. Wilde komöödia 4 waat.
Algus kell ½8 õhtul.

Reedel, 6. weebruaril s. a.
Esietendusel

Pöörane mõte

E. Lauffi naljamäng 4 waat.
Algus kell ½8 õhtu.

Eelteade. Pühapäewal, 8. weebr.
L. Reimann-Põld ja R. Rafasteppa juubeliõhtuks
Tähtsuseta naisterahwas.

Sulast (käskjalga)

pea tarwis. Ülesanda Saksa lehe talituses, Pikk uul. 2.

Foxterrier

täiesti tubane puhas, hästi dresseritud, wäga walwas, puhast sugu ja lastearmastaja, müüakse odawalt „Kanaria" Pikk uul. 30.

Eesti päewalehe

„KAJA"

tellimisi ja kuulutusi wõetakse wastu Eesti pangamajas, wastu Uut turgu.

„Kaja talitus.

„KAJA"

üksikuid numbrid

müüakse järgmistes Pärnu-Tallinna kitsarööpalise raudtee jaamade raamatukappides:

Tallinna sadamajaam
Tallinna peajaam
Kohila
Paide
Alliku
Wõhma
Viljandi
Mõisaküla
Pärnu.

„Kaja" talitus.

„Estonia" kontsertsaal.

Neljapäewal, 5. weebruaril 1920.

„Estonia" sinfonia-orkestri

XIV sinfonia-kontsert

(Weno helimeistrite õhtu)

R. KULLI juhatusel.

Solist hra W. PADWA (klawer).

Eeskawas: Kalinnikowi sinfonia nr. 1, g-moll, Arenski klaweri-fantasia ja Glasunowi suite „Keskaegadest".

Algus kell 7½ õhtul.

Pääsetähed à 10 ja 5 marka. Rahwawäelased (reamehed) à 2 mk. 50 p.

Teadaanne.

Eesti wabariigi wigastatud sõjameeste ühisuse keskjuhatus annab teada, et keskjuhatuse ja Tallinna osakonna kantselei on ümberkolinud Narwa maanteele nr. 9 (senini Tõnismägi nr. 3). Asjaajamise tunnid on igapäew kella 2—7 p. l. Juhatuse koosolekud iga kesknädala kell 6 õhtu.

E. W. wigastatud sõjameeste ühisuse keskjuhatus.

Kuulutus.

Toitlusministerium müüb kalameestele, kes püügi lubadega warustatud, **ujumise wõrkusid ühes köite ja paeladega.** Kõlbulikud nootade ja teiste püügiriistade parandamiseks.

Karja ja kalaasjanduse osakonna
juhataja (allkiri).
Asjaajaja (allkiri).

Kõiki 3. diwiisi intendandile

wabatahtlikult wiljamüüjaid,

kes senini raha järele ilmunud ei ole, kutsun lähemal ajal raha saama. Kaasawõtta wäljaantud allkirjad wiljawastuwõtmise kohta. Raha makstakse 3. diw. kesktoitlusladu kantseleis, Wiljandis, Jakobsoni t. 9.

Intendant (allkiri).
Sekretäri k. t. (allkiri).

„Ühistöö" rätsepatöökojas

wõetakse wastu igasugu mees- ja naisrätsepa tööde tellimisi kõige peenemast ülikonnast kuni kõige lihtsamate parandustöödeni.

Hinnad wõrdlemisi õige mõõdukad.

„Ühistöö", Pikk uul. nr. 26.

Riigi Raudteewalitsusesse otsitakse wilunud isikut

küttepuude laadkonna juhatajaks.

Lähemaid teateid saab Raudteewalitsuses, Nunne uul. nr. 32, kella 9—3.

Riigi Raudteewalitsus tarwitab suuremal määral

küttepuid.

Pakkumised hinnaga sisse anda kinnistes ümbrikkudes, Nunne uul. nr. 32.

Raudteewalitsus.

Põllutööministerium kuulutab

auhindadega wõistluse

kirjatööde kokkuseadmiseks järgmiste ainete üle:
1) külwikorrad,
2) suhkrupeedi kaswatamine ja kodune ümbertöötamine,
3) maaharimine,
4) maawäetamine,
5) linakaswatus,
6) wiljapuu ja keeduwilja aedade asutamine.

Kirjatööd peawad kohalikkudele oludele ja wäikepõllumehe seisukohale wastama. Käsikirjad tulewad 1. juuliks 1920 a. põllutööministeriumile saata ilma autori nimeta, mõne märgi ehk sõna all, ühes kinnise ümbrikuga, milles autori nimi ja adress ära tähendatud ja millel seesama märk wõi sõna peale kirjutatud on.

Kirjatööd peawad ½—1 trükipoogna peale ära mahtuma. Auhinnad on 3000 mrk. suured, põllutööministeriumil jääb selle juures õigus kirjatööde ühekordse wäljaandmise peale.

Kirjatööd wõiwad peale Eesti ka teistes keeltes olla.

Seletusi wõistluse asjus annab põllutööministeriumi põllutöö-peawalitsus.

Põllutööministerium.

Kaubanduse kursused

A. Leppin, Pikk uul. nr. 15.

Raamatupidamine, kaupm. arwepidam., kirjawahetus, kiirkiri, maſinakirjutus. — Põhjalik ettewalmistus kontori ja büroo teenistuſele. Kohakuulamine. — Õppeeskawa makſuta.

Uus kurſus algab 10. weebruaril ſ. a.

B. Mänd'i ſelweſtreeritud trükikoja trükk, Tallinnas, Salai uul. nr. 5.